

Nr 228.

Godkänd av första kammaren den 14 maj 1920.
Godkänd av andra kammaren den 14 maj 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny giftermålsbalk m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(Första lagutskottets utlåtande nr 27 och memorial nr 30.)

Till Konungen.

Genom en den 19 december 1919 dagtecknad proposition, nr 15, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) giftermålsbalk;
- 2) lag om införande av nya giftermålsbalken;
- 3) lag om barn i äktenskap;
- 4) lag angående ändrad lydelse av 3 § i lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap;
- 5) lag om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn;
- 6) lag angående ändrad lydelse av 13 § i lagen den 14 juni 1917 om adoption:
- 7) lag om makes arvsrätt;
- 8) lag om ändring i vissa delar av ärvdabalken;
- 9) lag om god man för bortovarande;
- 10) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo;

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 228.

- 11) lag om ändring i vissa delar av förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse, så ock angående undanskiftande av egendom i död makes bo;
- 12) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 8 §, 10 kap. 13 § och 17 kap. 2 § handelsbalken;
- 13) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § och 22 kap. 2 och 21 §§ strafflagen;
- 14) lag om ändrad lydelse av 59, 60, 65, 67, 69 och 70 §§ ut-sökningslagen;
- 15) lag angående ändrad lydelse av 16 § i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta;
- 16) lag angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket;
- 17) lag om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i rättegångs-balken;
- 18) lag om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden;
- 19) lag om ändring i vissa delar av konkurslagen;
- 20) lag angående ändrad lydelse av §§ 9 och 10 i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;
- 21) lag om ändrad lydelse av 1, 2 och 6 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom;
- 22) lag om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 23) lag angående ändrad lydelse av 6 och 17 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt;
- 24) lag angående ändrad lydelse av 2 och 23 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;
- 25) lag om ändrad lydelse av 26 § i lagen den 29 juli 1892 an-gående sparbanker;
- 26) lag om ändrad lydelse av 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning;
- 27) lag angående ändrad lydelse av 2 § i lagen den 1 juni 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverk-ningar;
- 28) lag angående ändrad lydelse av 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; samt

29) lag angående ändrad lydelse av 18 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

I samband med propositionen har riksdagen till behandling förehåft nio i anledning av densamma väckta motioner.

I fråga om det under 19) i propositionen intagna förslaget till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen ansett sig böra uppskjuta behandlingen av nämnda förslag till dess det av Eders Kungl. Maj:t i propositionen nr 82 framlagda förslaget till ny konkurslag m. m. blivit av riksdagen slutligen behandlat.

Vidkommande övriga i propositionen nr 15 intagna lagförslag får riksdagen, under åberopande av vad som anförts i första lagutskottets utlåtande nr 27 och memorial nr 30, av vilka tryckta exemplar härvid fogas, anmäla, att desamma icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, men att riksdagen i anledning av nämnda proposition för sin del antagit lagar av den lydelse här nedan angives.

De av riksdagen alltså för dess del antagna lagarna införas här som följer.

1:o. Giftermålsbalk.

Häri genom förordnas, att giftermålsbalken i Sveriges rikes lag skall hava följande lydelse:

1 KAP.

Om trolovning.

1 §.

Trolovning är sluten, då man och kvinna med vittnen, ringväxling eller annorledes överenskommit att ingå äktenskap med varandra.

2 §.

Dör en av de trolovade, äge den efterlevande återfå de gåvor han givit den andre för äktenskapets skull och ändock behålla vad han fått.

Brytes trolovning, äge en var av de trolovade återfå sina gåvor. Bär den ene huvudsakligen skulden, have han dock ej den rätt nu är sagd.

3 §.

Avlas barn i trolovning; brytes likväl trolovningen, och bär mannen huvudsakligen skulden därtill, give han kvinnan skäligt skadestånd. Sådant skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Är trolovad eljest huvudsakligen vållande till att trolovningen brytes, njute den andre ersättning allenast för förlust till följd av åtgärd, som han vidtagit för det tillämnade äktenskapet.

4 §.

Den, som enligt 2 kap. 2 eller 3 § ej må utan föräldrars eller annans samtycke ingå äktenskap, vare ej ersättningsskyldig efter 3 § andra stycket, med mindre han haft sådant samtycke till trolovningen.

Var mannen i fall, som i 3 § första stycket sägs, vid hävdandet under aderton år, vare han ej ersättningsskyldig i vidare mån, än om barn ej blivit avlat.

5 §.

Vill någon framställa anspråk enligt 2 eller 3 §, instämme han sin talan inom ett år från trolovningens upplösning. Försittes denna tid, vare rätt till talan förlorad.

6 §.

Avlas barn i trolovning, eller ingå efter barns avlelse föräldrarna trolovning med varandra; upplöses trolovningen genom mannens död, och är kvinnan i behov av underhåll, njute hon, såframt hon inom sex månader efter dödsfallet framställer sitt anspråk hos den som sitter i boet eller hos rätten eller domaren, skälig andel av hans kvarlåtenskap, dock ej utöver hälften därav.

2 KAP.

Om hinder mot äktenskap.

1 §.

Man under tjuguettt år eller kvinna under aderton år må ej träda i äktenskap utan Konungens tillstånd.

2 §.

Den, som är under tjuguettt år och ej förut varit gift, må ej ingå äktenskap utan föräldrarnas samtycke.

Är den ene av föräldrarna död eller sinnessjuk eller sinnesslö eller utan del i vårdnaden, eller kan yttrande från den ene ej utan märklig omgång eller tidsutdräkt inhämtas, vare den andres samtycke tillfyllest. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, tage den trolovade samtycke av förmyndaren eller, där särskild förmyndare ej är nämnd, av annan giftoman, som rätten eller domaren på anmälan förordnat.

3 §.

Den må den, som är omyndig förklarad, ingå äktenskap utan förmyndarens samtycke.

4 §.

Vägras samtycke i fall, som i 2 eller 3 § avses, äge rätten på ansökan tillåta äktenskapet, om skäl till vägran prövas ej vara för handen.

5 §.

Ej må den träda i äktenskap, som är sinnessjuk eller sinnesslö.

6 §.

Den, som är behäftad med fallandesot, vilken härrör av övervägande inre orsaker, eller med könssjukdom i smittosamt skede, må ej ingå äktenskap, med mindre Konungen finner skäligt tillåta äktenskapet.

7 §.

Äktenskap vare förbjudet mellan dem, som äro i rätt upp- och nedstigande släktskap med varandra, samt mellan syskon.

8 §.

Mellan ett syskon och det andras avkomling må äktenskap ej utan Konungens tillstånd ingås.

9 §.

Äktenskap må ej slutas mellan dem, av vilka den ene varit gift med den andres släkting i rätt upp- eller nedstigande led.

10 §.

Ej må någon träda i nytt gifte, så länge det tidigare äktenskapet består.

11 §.

Kvinna, som varit gift, må ej inom tio månader från äktenskapets upplösning ingå nytt gifte, med mindre det visas, att hon icke är havande från tiden före upplösningen, eller tio månader förflutit, sedan sammanlevnaden med mannen upphörde.

12 §.

Mellan adoptant och adoptivbarn må ej äktenskap ingås, så länge adoptivförhållandet består.

3 KAP.

Om lysning.

1 §.

Till äktenskap skall lysas i den svenska församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där hon vistas. Lysning skall av bägge de trolovade sökas hos den präst, som för kyrkoböckerna.

2 §.

1 mom. Är mannen kyrkobokförd i annan svensk församling än i 1 § sägs, skall han, då lysning sökes, förete intyg om vad kyrkoböckerna i hans församling innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet (*äktenskapsbetyg*).

Trolovad, som varken är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, skall förete det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa.

2 mom. Innehålla ej kyrkoböckerna eller intyg, varom i 1 mom. är sagt, upplysning om trolovads ålder, har han att annorledes förebringa utredning därom. Är trolovad i den ålder, att han enligt 2 kap. 1 § ej äger ingå äktenskapet utan Konungens tillstånd, skall han styrka, att sådant tillstånd givits.

3 mom. Äger trolovad enligt 2 kap. 2 eller 3 § ej ingå äktenskapet utan föräldrars eller annans samtycke, skall han visa, att sådant samtycke givits, eller att rätten jämlikt 2 kap. 4 § tillåtit äktenskapet.

4 mom. Är anledning antaga att trolovad är sinnessjuk eller sinnesslö, eller har trolovad varit sinnessjuk inom de tre sista åren, skall han med läkarintyg styrka, att sinnessjukdom eller sinnesslöhet icke kan hos honom påvisas.

5 mom. Trolovad skall, om han är känd för fallandesot, förete läkarintyg, att fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, icke kan hos honom påvisas, men eljest avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete, att han, såvitt honom är veterligt, icke är behäftad med fallandesot.

Trolovad skall ock avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete, att han, såvitt honom är veterligt, icke lider av könssjukdom i smittosamt skede.

Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning med avseende å trolovad, som visar Konungens tillstånd att utan hinder av sjukdom, varom fråga är, ingå äktenskapet.

6 mom. En var av de trolovade skall avgiva skriftlig försäkran på heder och samvete att, såvitt honom är veterligt, de ej äro så besläktade eller besvägrade, som i 2 kap. 7 eller 9 § sägs, och, där ej till äktenskapet visas tillstånd jämlikt 2 kap. 8 §, att ej heller sådan släktskap, som där avses, honom veterligen föreligger.

7 mom. Det åligger en var av de trolovade att i skriftlig försäkran på heder och samvete uppgiva, huruvida han förut ingått äktenskap.

Har trolovad förut ingått äktenskap, och utvisa ej kyrkoböckerna eller intyg, som i 1 mom. sägs, att äktenskapet blivit genom makens död eller annorledes upplöst, skall han styrka att så skett.

8 mom. Har kvinnan varit gift, och utvisa ej kyrkoböckerna eller intyg, som i 1 mom. sägs, att hinder till följd av stadgandet i 2 kap. 11 § ej föreligger, skall hon styrka, att sådant hinder ej möter.

3 §.

¶ Hava de trolovade fullgjort vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej prästen hinder mot äktenskapet möta, utfärde han genast lysningssedel, med angivande av de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist; och varde den genom utfärdarens försorg kungjord i kyrkan tre söndagar i rad.

Sedan lysning skett, äge ej mannen eller kvinnan erhålla lysning till annat äktenskap, förrän fyra månader förflutit från sista lysningsdagen, med mindre den andra trolovade avlidit.

4 §.

Menar någon, att hinder mot äktenskapet möter, anmäla och styrke han det hos prästen.

5 §.

Är lysning fullbordad, och har ej hinder mot äktenskapet blivit jämlikt 4 § hos prästen anmält och styrkt eller eljest blivit honom kunnigt, give han, när det äskas, de trolovade intyg om lysningen och att hinder för äktenskapets ingående ej möter (*lysningssbevis*).

6 §.

Är trolovad dödligt sjuk, eller kallas mannen till uppbrott mot fienden, må äktenskapet ingås, utan att lysning föregått.

7 §.

Äktenskapsbetyg må ej för trolovad utfärdas, med mindre samtycke därtill givits av den, med vilken äktenskapet skall ingås.

Den, som utfärdat äktenskapsbetyg, skall ombesörja, att kungörelse därom varder nästa söndag i kyrkan uppläst, varvid angives ej mindre bägge de trolovades fullständiga namn jämte yrke och hemvist än ock varest hinder mot äktenskapet må anmälas.

Har sådan kungörelse skett, må nytt äktenskapsbetyg ej utfärdas, förrän fyra månader förflutit från kungörandet eller, om lysning tillkommit, från sista lysningsdagen, med mindre den andra trolovade avlidit.

8 §.

Närmare bestämmelser angående intyg och försäkran, varom i detta kapitel är sagt, meddelas av Konungen.

4 KAP.

Om vigsel.

1 §.

Äktenskap ingås med kyrklig eller borgerlig vigsel.

2 §.

Kyrklig vigsel må äga rum:

inom svenska kyrkan, om båda de trolovade äro medlemmar av kyrkan eller den ene är medlem därav och den andre tillhör annat kristet trossamfund; och

inom främmande trossamfund, om Konungen förklarar dess prästerskap äga att förrätta vigsel samt antingen båda de trolovade äro medlemmar av samfundet eller, där samfundet är kristet, den ene är medlem därav och den andre av annat kristet trossamfund.

Konungen äger förordna, att medlem av utländskt evangeliskt-luterskt trossamfund skall hava samma rätt till kyrklig vigsel som medlem av svenska kyrkan.

3 §.

Till vigsel inom svenska kyrkan äga de trolovade välja den präst inom kyrkan de själva åstunda; dock vare annan ej skyldig viga än präst i församling, av vilken endera är medlem.

Inom främmande trossamfund förrättas vigsel av därtill behörig präst inom samfundet.

4 §.

Med borgerlig vigsel må äktenskap ingås, evad de trolovade kunde erhålla kyrklig vigsel eller ej.

5 §.

Behörig att förrätta borgerlig vigsel är: i stad lagfaren ledamot av magistraten eller, där magistrat ej finnes, stadsstyrelsens ordförande, och på landet landsfiskalen ävensom, där Konungen för visst område det medgiver, den som Konungens befallningshavande särskilt förordnar till vigselförrättare.

Borgerlig vigselförrättares åliggande att viga är ej beroende därav, att någon av de trolovade har sitt hemvist inom hans tjänstgöringsområde.

Är landsfiskal bosatt i stad, äge han jämväl inom staden förrätta vigsel, men vare ej pliktig därtill, med mindre någon av de trolovade har sitt hemvist inom hans distrikt.

6 §.

Är ej sådant fall för handen, varom i 3 kap. 6 § sägs, må vigsel ej ske, med mindre lysning är fullbordad; och varde vigsel ändå vägrad, om hinder mot äktenskapet är vigselförrättaren kunnigt. Utan lysningsbevis må ej annan viga än präst, som för kyrkoböckerna där lysning skett.

Har lysning blivit fullbordad, men är vigsel ej förrättad inom fyra månader därefter eller, om de trolovade eller endera tillhör den nomadisrande lappbefolkningen, inom ett år, må vigsel ej vidare på denna lysning ske.

7 §.

Vilja de trolovade viga utan föregående lysning, efter vad i 3 kap. 6 § sägs, åligge trolovad, som är kyrkobokförd i svensk församling, att, om vigselförrättaren ej för denna församlings böcker, förete äktenskapsbetyg; och skall i övrigt i fråga om villkor för erhållande av vigsel vad i 3 kap. 2 och 3 §§ är beträffande lysning stadgat äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Vigsel förrättas i släktingars eller andra vittnens närvaro.

Vid vigseln skola de trolovade, samtidigt tillstådes inför vigselförrättaren, på hans fråga avgiva sitt ja och samtycke till äktenskapet samt därpå av honom förklaras för äkta makar.

I övrigt lände till efter rättelse, vid vigsel inom svenska kyrkan föreskrifterna i kyrko-handboken, vid vigsel inom främmande trossamfund dess kyrkobruk och vid borgerlig vigsel de bestämmelser, som varda av Konungen meddelade.

Präst, som förrättat vigsel, giv makarna ofördröjligen bevis därom. Vad vid borgerlig vigsel förekommit skall upptagas i särskilt protokoll enligt de närmare föreskrifter Konungen meddelar.

9 §.

Vigsel vare utan verkan, om den ej förrättats av präst, som äger behörighet att viga, eller av borgerlig vigselförrättare, eller om därvid ej så tillgått, som i 8 § andra stycket är föreskrivet; men ej skall vigsel anses ogill, på den grund att eljest icke så förfarits, som i 8 § är sagt, eller vigselförrättaren överskridit sin behörighet eller vederbörlig lysning ej föregått.

5 KAP.

Allmänna bestämmelser om makars rättsförhållanden.

1 §.

Man och hustru äro skyldiga varandra trohet och bistånd; de hava att i samråd verka för familjens bästa.

2 §.

Makarna äro pliktiga att, var efter sin förmåga, genom tillskott av penningar, verksamhet i hemmet eller annorledes bidraga till att bereda familjen det underhåll, som med avseende å makarnas villkor må anses tillbörligt. Till familjens underhåll skall räknas vad som erfordras för den gemensamma hushållningen och barnens uppfostran samt för tillgodoseende av vardera makens särskilda behov.

3 §.

Lämnar vad ena maken enligt 2 § har att tillskjuta icke tillgång till bestridande av utgifterna för hans särskilda behov och de utgifter, han eljest med hänsyn till makarnas levnadsförhållanden enligt sed har att ombesörja för familjens underhåll, vare andra maken pliktig att i lämpliga poster tillhandahålla honom erforderliga penningmedel. Rätt till sådant bidrag tillkomme dock ej make, som visar oförmåga att handhava medel eller av annan särskild orsak icke bör äga ombesörja utgifterna.

4 §.

Vad med tillämpning av 2 och 3 §§ av ena maken överlämnats till den andre för tillgodoseende av hans särskilda behov vare hans egendom

5 §.

Gör make sig skyldig till uppenbar försummelse av sin underhållsplikt, varde han, om andra maken det yrkar, av rätten förpliktad att till denne utgiva bidrag till de

utgifter för familjens underhåll, vilkas ombesörjande enligt sed ankommer på honom eller rätten med hänsyn till omständigheterna finner skäligen böra anförtros honom.

6 §.

Har ena maken under ett kalenderår för familjens tillbörliga underhåll haft utgifter, som uppenbarligen överstiga vad enligt 2 § ålegat honom för underhållet tillskjuta, äge han, om ej annat avtalats eller med hänsyn till omständigheterna får antagas vara avsett, av andra maken utfå ersättning för vad av sagda utgifter må anses belöpa på denne.

Talan om ersättning må ej väckas, sedan ett år förflutit efter kalenderårets utgång. Rätt till ersättning må ej göras gällande av annan än den ersättningberättigade själv, ej heller i den ersättningsskyldiges konkurs.

7 §.

Leva makar på grund av söndring åtskilda, åligge ändock make att enligt de i 2 § stadgade grunder bidraga till andra makens underhåll; dock må, om ena maken huvudsakligen bär skulden till sammanlevnadens hävande, andra maken ej förpliktas utgiva bidrag till hans underhåll, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

Om bidrag till barnens underhåll i fall, som avses i första stycket, stadgas i lagen om barn i äktenskap.

8 §.

I fall, som avses i 7 §, må, såvitt det med hänsyn till vardera makens levnadsförhållanden och omständigheterna i övrigt finnes skäligt, make förpliktas att till nyttjande lämna andra maken lösören, vilka vid sammanlevnadens hävande ingingo i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgjorde andra makens arbetsredskap. Har ena maken tillhörig egendom sålunda lämnats den andre till nyttjande, skall avtal, som ägaren må med tredje man träffa angående egendomen, ej lända till inskränkning i andra makens nyttjanderätt.

9 §.

Utan hinder av vad rätten beslutit om bidrag, som i 5 eller 7 § sägs, äge rätten på endera makens yrkande annorlunda förordna därom, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

10 §.

Avtal i fråga, som avses i 2, 3, 7 eller 8 §, må på ena makens yrkande av rätten jämkas, om avtalet finnes uppenbart obilligt eller väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

11 §.

Makarna vare pliktiga giva varandra de upplysningar rörande sina ekonomiska förhållanden, som erfordras för bedömande av varderas underhållsskyldighet.

12 §.

En var av makarna äge att för den dagliga hushållningen eller barnens uppfostran med förpliktande verkan jämväl för andra maken ingå sådana rättshandlingar, som sedvanligen företagas för dessa ändamål. Rättshandlingen skall anses vara ingången i syfte att förplikta jämväl andra maken, såvida ej annat framgår av omständigheterna.

Rättshandling, varom i första stycket sägs, vare ej förpliktande för andra maken, om den, med vilken rättshandlingen slöts, insåg eller bort inse, att det, som anskaffades genom rättshandlingen, ej var erforderligt.

Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning, om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

13 §.

Missbrukar make den honom enligt 12 § tillkommande behörighet, må han kunna på yrkande av andra maken av rätten förklaras behörigheten förlustig.

Sådant beslut varde av rätten upphävt, om makarna enas därom eller förändrade förhållanden visas hava inträtt.

Om rättens beslut, som i denna paragraf avses, skall ofördröjligen genom rättens försorg anmälan göras till äktenskapsregistret samt kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

14 §.

Är ena maken för bortovaro eller sjukdom ur stånd att själv ombesörja sina angelägenheter; har han ej nämnt fullmäktig, och är ej heller förmyndare eller god man för honom förordnad, äge andra maken företräda honom, när angelägenhet yppar sig, som ej utan olägenhet kan uppskjutas, uppbära avkastningen av hans egendom och annan hans inkomst samt, om det för anskaffande av medel till familjens underhåll oundgängligen tarvas, pantsätta eller avyttra honom tillhörig egendom. Fast egendom må ej i något fall intecknas eller avyttras, med mindre rätten, efter inhämtande av yttrande från hans närmaste fränder, som vistas i riket, medgiver det.

Vad nu är stadgat äge ej tillämpning, om makarna på grund av söndring leva åtskilda.

15 §.

Hustrun erhåller med vigseln mannens släktnamn; dock må hon bära sitt eget och mannens namn i förening, om hon gör anmälan därom i den ordning Konungen bestämmer.

6 KAP.

Om makars egendom.

1 §.

En var av makarna äge giftorätt i den egendom, som andra maken vid äktenskapets ingående har eller sedermera förvärvar, och som ej enligt vad nedan är stadgat skall vara hans enskilda. Makes egendom, vari giftorätt äger rum, kallas hans giftorättsgods.

I fråga om rättighet, som ej kan överlätas eller eljest är av personlig art, skola bestämmelserna om giftorätt äga tillämpning, allenast såvitt de ej strida mot vad med avseende å rättigheten särskilt gäller.

2 §.

Över sitt giftorättsgoods råde make med de inskränkningar, som följa av vad i 3—6 §§ sägs.

Vid äktenskapets upplösning, så ock vid boskillnad eller hemskillnad tage vardera maken eller hans arvingar hälften av makarnas behållna giftorättsgoods, såvida ej annorlunda i denna balk stadgas.

3 §.

Make vare pliktig så värda sitt giftorättsgoods, att det ej otillbörligen minskas andra maken till förfång.

4 §.

Make må ej avhända sig eller med inteckning för gäld belasta fast egendom, vari andra maken har giftorätt, utan att denne skriftligen med två vittnen samtycker därtill. Är andra maken omyndig eller bortovarande, ankomme på förmyndare eller god man att giva samtycke, varom nyss är sagt. Särskilt samtycke vare ej erforderligt, om den make, som vill företaga åtgärden, är förmyndare eller god man för andra maken.

Har make företagit åtgärd, som i första stycket sägs, utan erforderligt samtycke, vare den ogill, om andra maken eller dennes förmyndare eller gode man väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om åtgärden, och senast inom ett år, efter det lagfart eller inteckning beviljades.

Vad i denna paragraf är stadgat om fast egendom skall äga motsvarande tillämpning i avseende å tomträtt; och skall vad i andra stycket sägs om lagfart gälla om inskrivning.

5 §.

Ej må make utan andra makens samtycke avhända sig eller pantsätta lösören, i vilka denne har giftorätt, och vilka ingå i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgöra andra makens nödiga arbetsredskap eller äro avsedda för barnens personliga bruk. Är andra maken omyndig, ankomme likväl på honom själv att giva samtycke, som nyss är sagt, såvida han ej är sinnessjuk eller sinnesslö. Är han sinnessjuk eller sinnesslö, eller kan yttrande från honom ej utan märklig omgång eller tidsutdräkt inhämtas, vare sådant samtycke ej erforderligt.

Har make företagit rättshandling, som i första stycket sägs, utan erforderligt samtycke, och var ej den, med vilken rättshandlingen ingicks, i god tro, vare rättshandlingen ogill, om andra maken väcker klander därå; han instämme dock sin talan inom tre månader, sedan han fick kännedom om rättshandlingen, och senast inom ett år, från det godset utgavs.

6 §.

Vägras samtycke i fall, som i 4 eller 5 § avses, äge rätten på ansökan tillåta åtgärd, varom fråga är, om skäl till vägran finnes ej vara för handen.

7 §.

Har make genom brottslig gärning uppsåtligen bragt andra maken om livet, eller har han, när annan sálunda dräpt denne, haft sådan del i brottet, som i 3 kap. 1—6 §§ strafflagen sägs, vare han förlustig sin giftorätt i den egendom, som tillhört den döde.

8 §.

Enskild egendom vare:

1. egendom, som genom äktenskapsförord förklarats skola vara enskild;
2. egendom, som make erhållit i gåva av annan än andra maken med villkor att den skall vara enskild, eller som make bekommit genom testamente med sådant villkor, eller som tillfallit make i arv och om vilken arvlåtaren genom testamente meddelat sådan föreskrift;

3. vad som trätt i stället för egendom, som under 1 eller 2 sägs, såvida ej annorlunda föreskrivits genom den rättshandling, på grund av vilken egendomen är enskild.

Avkastning vare ej på grund av rättshandling, varom i denna paragraf sägs, enskild, såvida det ej särskilt föreskrivits genom rättshandlingen.

9 §.

Hava makar upprättat förteckning över egendom, som tillhör vardera maken eller en av dem, och är förteckningen med deras underskrift bekräftad på heder och samvete samt försedd med intyg av vittnen om underskriften och dagen därför, skall vid tvist, vilkendera maken egendomen tillhör, förteckningen äga vitsord, såframt det ej visas eller må på grund av särskilda omständigheter antagas, att den är oriktig. Sådant vitsord tillkomme dock ej förteckningen, om tvisten uppstår vid utmätning, som sker inom ett år från förteckningens upprättande, eller i konkurs, *vilken följer på ansökning, som gjorts inom samma tid.*

7 KAP.

Om makars gäld.

1 §.

En var av makarna svare med sitt giftorättsgods och sin enskilda egendom för den gäld, som han gjort före äktenskapet eller under dess bestånd.

2 §.

Är i äktenskapet gäld gjord av bägge makarna, svare de en för bägge och bägge för en för gälden, såvida ej annat avtalats.

Samma lag vare, där ena maken gjort gäld, för vilken enligt 5 kap. 12 § jämväl andra maken svarar.

3 §.

Häftar hustrun jämte mannen för gäld, som båda makarna eller endera gjort genom rättshandling av den i 5 kap. 12 § avsedda beskaffenhet, och vill *borgenären* söka hustrun för gälden, skall han anhängiggöra sin talan inom *två* år från förfallodagen eller, om gälden skall betalas vid anfordran, från dess uppkomst; försittes denna tid, vare rätt till talan mot henne förlorad.

Varder hustrun försatt i konkurs, vare hon ej pliktig att för dessförinnan gjord gäld av beskaffenhet, som i första stycket avses, ansvara med egendom, som hon under konkursen eller därefter förvärvar.

4 §.

Sedan i anledning av boskillnad, hemskillnad eller äktenskapets upplösning bodelning verkstälts, svare hustrun för gäld, varom i 3 § sägs, och vilken uppkommit före boskillnadsansökningen, hemskillnaden eller äktenskapets upplösning, allenast intill värdet av den enskilda egendom, hon ägde, då boskillnaden söktes, hemskillnaden vanns eller äktenskapet upplöstes, och den egendom, som vid bodelningen tillades henne. Skall i anledning av hemskillnad eller äktenskapets upplösning bodelning ej äga rum, svare hustrun efter hemskillnaden eller äktenskapets upplösning för gäld, som nyss är sagd, allenast intill värdet av den egendom, hon hade, när hemskillnaden vanns eller äktenskapet upplöstes.

Häftade egendom, som i första stycket sägs, på grund av inteckning eller eljest särskilt för annan gäld än där avses, varde motsvarande del av egendomens värde ej medräknad.

5 §.

Vad i 3 och 4 §§ är stadgat skall ej äga tillämpning, om hustrun iklätt sig vidsträcktare betalningsansvar.

8 KAP.

Om äktenskapsförord; så ock om andra rättshandlingar mellan makar.

1 §.

Trolovade eller makar äge genom äktenskapsförord bestämma, att egendom, som tillhör eller tillfaller en av dem och som eljest skulle vara hans giftorätts gods, skall

tillhöra honom enskilt. Genom äktenskapsförord må ock avtalas, att egendom, som eljest skulle vara ena makens enskilda, skall vara hans giftorättsgods, såvida ej annat följer av vad i 6 kap. 8 § 2 sägs.

Utöver vad nu är sagt må ej genom avtal mellan trolovade eller makar stadgas avvikelse från vad denna balk innehåller om makars egendom.

2 §.

Vill trolovad till sin trolovade giva egendom att tillfalla honom vid äktenskapets ingående, eller vill make giva något åt sin make, skall därom upprättas äktenskapsförord. Sådant förord vare dock ej erforderligt, när fråga är om sedvanliga skänker, vilkas värde ej står i missförhållande till givarens villkor.

Utfästelse av trolovad eller make att under äktenskapet till andra maken utgiva penningar eller annat vare, såvida vederlag ej utgår, icke bindande, även om skriftligt fordringsbevis överlämnas.

3 §.

Make, å vars inkomst under loppet av ett kalenderår uppkommit besparing, äge utan upprättande av äktenskapsförord, före utgången av följande året till andra maken utan vederlag överlåta egendom till belopp motsvarande högst hälften av vad som besparats. Sådän överlåtelse vare dock ej gällande mot borgenärer, med mindre därom upprättats skriftlig, med vittnen styrkt handling, däri jämväl besparingens storlek angivits, samt överlåtaren hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade hans gäld.

4 §.

Hava makar utan upprättande av äktenskapsförord träffat avtal sig emellan om överlåtelse av egendom, äge make mot borgenärer åberopa avtalet, allenast om det visas eller må på grund av omständigheterna antagas, att avtalet icke är av sådan beskaffenhet, att för dess giltighet kräves upprättande av äktenskapsförord.

5 §.

Har gåva skett, som i 2 § sägs, och är ej sådant fall för handen, som i första stycket andra punkten av samma lagrum avses; kan gäld, för vilken givaren häftade, då gåvan enligt 12 § blev gällande, ej betalas av honom, svare andra maken för vad som brister intill värdet av den överlåtna egendomen, om han ej kan styrka, att givaren hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade hans gäld. Om vederlag utgått, skall dess värde avräknas från värdet av den överlåtna egendomen. Har denna helt eller delvis gått förlorad utan mottagarens vållande, njute han motsvarande befrielse från ansvar.

Har givaren blivit försatt i konkurs eller vid utmätning befunnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpmän, inställt sina betalningar, eller finnes han eljest vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att gäld, som i första stycket avses, ej varder rätteligen gulden, svare andra maken för gälden intill det

belopp, som i nämnda stycke sägs, även om det ej är utrett vad som brister hos givaren.

Därest talan om gåvans återvinning till givarens konkursbo är anhängig, må mottagarens ansvar enligt denna paragraf icke göras gällande.

6 §.

Biträder ena maken den andre i hans förvärvsverksamhet, njute han, även om överenskommelse om gottgörelse ej träffats, skälig ersättning för sitt arbete, om det med hänsyn till arbetets art och omständigheterna i övrigt må anses tillbörligt, att ersättning skall utgå.

Har ej talan om utfående av ersättning för biträde, varom i första stycket sägs, anhängiggjorts före utgången av kalenderåret efter det, då arbetet verkställdes, vare rätt till talan förlorad, såvida ej annat avtalats.

7 §.

Är egendom av ena maken överlämnad till den andres förvaltning, och hava makarna avtalat eller kan det med hänsyn till omständigheterna antagas hava varit av dem avsett, att den, som mottagit egendomen, skulle äga använda avkastningen till familjens underhåll, skall vid tvist, i vilken mån avkastningen härtill åtgått, vad han uppgiver äga vitsord, såframt ej annat visas eller må på grund av omständigheterna antagas.

Har make, som överlämnat egendom till andra makens förvaltning, avstått från rätt att, när han det vill, återkalla uppdraget, vare det ej bindande.

8 §.

Om avtal rörande makes underhållsskyldighet och om vissa avtal med avseende å förestående hemskillnad eller upplösning av äktenskap, så ock om avtal rörande bodelning eller vad därmed äger samband stadgas i 5, 11 och 13 kap. denna balk.

9 §.

Trolovad eller make må, ändå att han är omyndig, sluta äktenskapsförord; tage dock förmyndarens samtycke, såvida ej fråga är allenast om överlåtelse av egendom, varöver han själv äger råda.

Samma lag vare om överlåtelse, som avses i 3 §; och skall vad i sagda paragraf stadgas om villkor för överlåtelsens giltighet mot borgenärer tillämpas jämväl beträffande förmyndarens samtycke till överlåtelsen.

10 §.

Äktenskapsförord skall av de trolovade eller makarna skriftligen upprättas och be styrkas med vittnen. Kräves förmyndarens samtycke, skall ock det givas på sätt nu är sagt.

11 §.

Äktenskapsförord skall ingivas till rätten i den ort, där mannen bör svara i tvistemål, som röra hans person, eller, om mannen ej är skyldig att i mål, som nyss sagts, svara vid svensk domstol, till rätten i den ort, där hustrun bör svara i sådana mål. Finnes ej behörig domstol enligt vad nu är sagt, varde förordet ingivet till Stockholms rådstuvurätt.

Rätten intage äktenskapsförordet i protokollet och översände ofördröjligen en bestyrkt avskrift därav till den myndighet, som för äktenskapsregistret, med uppgift om dagen, då förordet ingavs till rätten; låte ock i fall, som i 2 § avses, om ingivandet införa kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Innehåller förordet ej fullständig upplysning om makarnas namn, yrke och hemvist, infordre rätten sådan uppgift och meddele den till registreringsmyndigheten. Är ej bestyrkt avskrift av förordet till rätten ingiven, låte rätten på sökandens bekostnad ombesörja sådan avskrift.

12 §.

Är äktenskapsförord slutet mellan trolovade, vare det gällande från äktenskapets ingående, om det ingives till rätten, i stad inom en månad och å landet senast å det ting, som infaller näst efter en månad, sedan äktenskapet ingicks. Eljest vare förord ej gällande, förrän det ingivits till rätten.

9 KAP.

Om boskillnad.

1 §.

Make vare berättigad att efter ansökan vinna boskillnad:

1. om andra maken genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom annat otillbörligt förfarande vållar väsentlig minskning därav eller fara för sådan minskning; och

2. om andra makens bo är avträtt till konkurs.

2 §.

Makar äge ock vinna boskillnad, när de äro ense därom.

3 §.

All egendom, som make förvärvar efter det boskillnad blivit sökt, vare, om boskillnad beviljas, makens enskilda egendom.

4 §.

Sedan boskillnad beviljats, skall bodelning äga rum, och skall vad därvid tillfaller make vara hans enskilda egendom.

5 §.

Till dess bodelning sker, äge vardera maken, såvitt ej av stadgandet i 6 § annat för-
anledes, fortfarande råda över det giftorättsgods, som tillhörde honom, då boskillnads-
ansökningen gjordes; och vare maken pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning
för sin förvaltning av godset och den avkastning, som därav fallit.

6 §.

Är boskillnad sökt, och har, då ansökningen gjorts allenast av ena maken, skälig
anledning därtill visats, skall, såvida endera maken det äskar och det finnes erforderligt
till betryggande av hans rätt, giftorättsgods, varöver andra maken enligt 5 § äger råda,
till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma
den förre, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess boskillnadsansökningen
prövats och, om den bifalles, bodelning skett eller ock boskillnadsansökningen förfallit;
dock må sådant avskiljande ej mot andra makens bestridande äga rum, såvida han ställer
säkerhet, som av rätten godkännes, för vad av godset bör vid bodelningen tillkomma
sökanden. Har boskillnad beviljats, äge en var av makarna, enligt vad nu är sagt, på-
kalla, att giftorättsgods, varöver andra maken äger råda, sättas under särskild vård
och förvaltning, till dess bodelning skett.

Vid meddelande av förordnande, som i första stycket sägs, må jämväl givas närmare
bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för familjens underhåll
eller eljest till nödiga utgifter.

7 §.

Giftorättsgods, varöver make enligt 5 § äger råda, må utan hinder av ansökan om bo-
skillnad eller dom därå utmätas för hans gäld. Är sådant gods enligt 6 § satt under
särskild vård och förvaltning, må det dock ej utmätas för hans gäld, såvida ej jämväl
andra maken svarar för gälden eller godset på grund av in-teckning eller eljest särskilt
häftar därför.

8 §.

Avträdes, innan bodelning ägt rum, makes egendom till konkurs, eller har bodelning
i anledning av makes konkurs återgått, stände det giftorättsgods, varöver maken enligt
5 § äger råda, under konkursboets förvaltning, till dess genom bodelning blivit bestämt
vad som skall tillfalla maken; och vare emellertid konkursboet oförhindrat försälja
egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom i 6 § sägs, vare, då konkurs inträffar, förfallet.

9 §.

Har ej under boskillnadsmålet uppteckning skett av vardera makens tillgångar och skulder, sådana de voro, när ansökningen om boskillnad gjordes, skall, sedan boskillnad beviljats, sådan uppteckning förrättas. Bouppteckning skall av makarna med edsförpliktelse underskrivas och en avskrift därav till rätten eller domaren ingivas.

Har avskrift av bouppteckning ej inkommit inom tre månader, från det boskillnadsdomen gavs, förordne rätten eller domaren magistratsperson, landsfiskal, rättens betjänt eller annan lämplig person att verkställa uppteckningen; och åligge det make att under edsförpliktelse redligen uppgiva sina tillgångar och skulder. Förrättningsmannen har att till rätten eller domaren översända en avskrift av bouppteckningen.

Är boskillnad sökt och har, då ansökningen gjorts allenast av ena maken, skälig anledning därtill visats, skall rätten eller domaren, om ena maken det äskar, meddela förordnande om boupptecknings förrättande, efter vad förut i denna paragraf är sagt; och åligge det förrättningsmannen att tillställa vardera maken ett exemplar av bouppteckningen ävensom att till rätten eller domaren insända en avskrift därav med under rättelse om dagen, då makarna erhållit bouppteckningen.

Riktigheten av upprättad bouppteckning vare make pliktig att med ed inför rätten fästa, om det yrkas av andra maken eller av borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen.

10 KAP.

Om återgång av äktenskap.

1 §.

Har äktenskap slutits, ehuru däremot var hinder, varom sägs i 2 kap. 7, 9 eller 10 §, skall till återgång dömas.

För hinder, som avses i 2 kap. 10 §, äge dock återgång ej rum, om det tidigare äktenskapet är upplöst, utan att talan om återgång blivit väckt.

Allmän åklagare vare pliktig yrka äktenskaps återgång; och må talan därom föras jämväl av vardera maken samt för hinder, som avses i 2 kap. 10 §, av den omgiftes make i det tidigare giftet.

2 §.

Var make vid vigseln sinnessjuk eller sinnesslö, gånge äktenskapet på hans talan åter. Har han ej yrkat återgång inom sex månader, från det sjukdomen blev botad, vare han sin rätt till talan förlustig.

Hade andra maken vid vigseln ej kunskap om sinnessjukdomen eller sinnesslöheten, äge jämväl han vinna återgång, såframt han väcker talan inom sex månader, från det han fick sådan kunskap, och senast inom tre år från vigseln; dock må talan om återgång för sinnessjukdom ej anställas, sedan sjukdomen blivit botad.

3 §.

Äktenskap gånge ock på makes yrkande åter:

1. om han vid vigseln befann sig i tillfällig sinnestörvring eller annat sådant tillstånd, som utesluter rättslig handlingsförmåga;

2. om han av misstag lät sig viga vid annan än sin trolovade eller utan att vilja ingå äktenskap;

3. om honom ovetande andra maken vid vigseln led av fallandesot, som härrör av övervägande inre orsaker, könssjukdom i smittosamt skede eller spetälska eller var obotligt vanför till äktenskap;

4. om han bedragits till äktenskapet, därigenom att han blivit av andra maken genom falsk uppgift eller svikligt förtigande vilseledd angående vem denne är eller angående sådana omständigheter rörande hans tidigare liv, som skäligen bort avhålla den bedragne från äktenskapets ingående; eller

5. om han blivit tvungen till äktenskapet.

Återgång äge ej rum, såvida ej maken instämt sin talan inom sex månader, sedan tillstånd, som i 1 sägs, upphörde eller han fick kunskap om återgångsskäl, varom i 2, 3 eller 4 förmäles, eller blev fri från tvång, som i 5 avses; och må talan om återgång ej i något fall väckas, sedan tre år förflutit från vigseln.

Talan om återgång må ej heller anställas för könssjukdom, om maken ej blivit smittad och sjukdomen ej längre är i smittosamt skede, eller för annan sjukdom, sedan den blivit botad.

4 §.

I fråga om verkan av återgång skall, såvida ej nedan är annorlunda stadgat, vad om äktenskapsskillnad är föreskrivet äga motsvarande tillämpning.

Vad i 11 kap. 20 § är för där avsedda fall stadgat om uppteckning av vardera makens tillgångar och skulder och om edfästande av sådan uppteckning skall äga motsvarande tillämpning, när mål om återgång är anhängigt eller till återgång blivit dömt.

5 §.

Då äktenskap återgår, skall vid bodelningen så anses, som om den egendom, en var av makarna vid vigseln hade eller efteråt förvärvat genom arv, gåva eller testamente, varit hans enskilda.

6 §.

Sker återgång jämlikt 1 §, och var ena maken vid vigseln i god tro men den andre ej, äge den förre rätt till skadestånd, efter vad som med avseende å makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter prövas skäligt.

Vinner make återgång jämlikt 2 § första stycket eller 3 §, och var den omständighet, som föranledde återgången, vid vigseln känd för andra maken, njute ock den make, på vars talan äktenskapet går åter, skadestånd, som nyss är sagt.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Anspråk på skadestånd skall, därest fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till återgången träffat, vid talans förlust framställas i målet om återgång.

7 §.

Efter återgång vare makarna ej pliktiga försörja varandra.

8 §.

Går äktenskap åter jämlikt 1 §, och var mannen vid vigseln i god tro men hustrun ej, eller vinner mannen återgång jämlikt 2 § första stycket eller 3 §, och var den omständighet, som föranledde återgången, vid vigseln känd för hustrun, varde, om mannen i målet om återgång det äskar, förbud henne meddelat att vidare bära hans namn.

9 §.

Upplöses genom makes död äktenskap, som jämlikt 1 § bort gå åter, skall, såframt yrkande därom göres senast vid bodelningen, makarnas giftorättsgods så delas, som hade återgång skett.

Samma lag vare, om äktenskap, som jämlikt 2 eller 3 § kan dömas att återgå, genom döden upplöses och tillämpning av nyss sagda regler äskas av den efterlevande maken, om han ägde vinna återgång, eller av annan bodelägare, om den avlidne hade sådan rätt och han förde talan om återgång eller intill sin död befann sig i sådant tillstånd, som i 2 § eller 3 § 1 sägs.

10 §.

Efterlevande make, som vid andra makens död ägde vinna återgång av äktenskapet, njute, såframt han senast vid bodelningen det yrkar, skadestånd efter de i 6 § givna reglerna.

11 §.

Hade äktenskap bort gå åter för hinder, som sägs i 2 kap. 10 §, och dör den omgifte skall rätt till ersättning, pension eller annan ekonomisk förmån, som är tillagd efterlevande make, såvida ej annat av omständigheterna framgår, anses tillkomma maken i första giftet.

11 KAP.

Om hemskillnad och äktenskapsskillnad.

1 §.

Makar, som finna sig på grund av djup och varaktig söndring ej kunna fortsätta sammanlevnaden, äge, när de äro ense därom, vinna rättens dom å sammanlevnadens hävande (*hemskillnad*).

2 §.

Gör ena maken sig skyldig till grov försummelse av sin plikt att försörja andra maken eller barnen, eller åsidosätter han eljest i märklig mån sina plikter mot dem, eller är han hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, eller för han ett lastbart liv, äge andra maken vinna hemskillnad, såvida ej med hänsyn till hans eget förhållande eller andra särskilda omständigheter ändock skäligen kan fordras, att han fortsätter sammanlevnaden.

Har på grund av stridighet i lynne och tänkesätt eller av annan orsak uppstått djup och varaktig söndring mellan makarna, och vill endera erhålla hemskillnad, vare han därtill berättigad, såvida ej med hänsyn till hans förhållande eller andra särskilda omständigheter ändock skäligen kan fordras, att han fortsätter sammanlevnaden.

3 §.

Hava makar efter vunnen hemskillnad levat åtskilda ett år, och är sammanlevnaden ej heller därefter upptagen, varde på talan av endera dömt till äktenskapsskillnad.

4 §.

Om makar utan dom å hemskillnad på grund av söndring leva åtskilda sedan minst tre år, äge en var av dem vinna äktenskapsskillnad; dock må ej till äktenskapsskillnad dömas, om endast ena maken vill skiljas och med hänsyn till hans förhållande eller andra särskilda omständigheter äktenskapet finnes skäligen icke böra på hans talan upplösas.

5 §.

Har ena maken egenvilligt och utan giltig orsak undandragit sig sammanlevnaden två år och ej sedermera upptagit den, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

6 §.

Är ena maken borta, och vet man ej, att han inom de tre sista åren varit vid liv, äge andra maken vinna äktenskapsskillnad.

7 §.

Har ena maken, i strid mot vad i 2 kap. 10 § är stadgat, ingått nytt gifte, äge andra maken vinna äktenskapsskillnad, såframt han anställer talan därom inom sex månader, från det han fick kunskap om den nya vigseln.

8 §.

Bryter ena maken äktenskapet med hor, eller övar han annan straffbar otukt, have andra maken rätt till äktenskapsskillnad, såvida han ej varit delaktig i gärningen eller samtyckt därtill; han instämme dock sin talan inom sex månader efter erhållen kunskap om gärningen och senast inom tre år, sedan den begicks, eller vare förlustig sin rätt.

9 §.

Har make, som lider av könssjukdom i smittosamt skede, med vetskap eller misstanke därom genom könsumgånge utsatt andra maken för fara att bliva smittad, äge denne vinna skillnad i äktenskapet, såvida han ej med vetskap om faran låtit utsätta sig därför. Dock må ej dömas till skillnad, med mindre talan därom anställes inom sex månader, från det maken fick veta, att han blivit utsatt för smittofara, ej heller om maken ej blivit smittad och sjukdomen, när talan anställes, ej längre är i smittosamt skede.

10 §.

Stämplar ena maken mot den andres liv, eller förövar han grov misshandel mot andra maken, äge denne rätt till skillnad i äktenskapet; han instämme dock vid talans förlust maken inom sex månader efter erhållen kunskap om gärningen och senast inom tre år, sedan den begicks.

11 §.

Varder ena maken dömd till straffarbete i tre år eller svårare straff, äge andra maken vinna skillnad i äktenskapet.

Dömes ena maken till straffarbete på viss tid understigande tre år, dock minst sex månader, eller till fängelse eller tvångsarbete i minst ett år, och yrkar andra maken äktenskapsskillnad, pröve rätten, huruvida med hänsyn till vad den dömde låtit komma sig till last och övriga omständigheter skillnad må ske. Samma lag vare, om ena maken varder av utländsk domstol dömd till frihetsstraff i minst ett år och andra maken på den grund vill skiljas.

För straffdom må dock skillnad ej äga rum, om andra maken varit delaktig i brottet eller samtyckt därtill.

Vill make vinna skillnad, enligt vad nu är sagt, instämme han andra maken inom sex månader efter erhållen kunskap om domen och senast inom tre år, sedan den föll, eller have förlorat sin talan.

12 §.

Är ena maken hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, må på talan av andra maken dömas till äktenskapsskillnad, när rätten finner synnerliga skäl därtill föranleda.

13 §.

Är ena maken sinnessjuk; har sjukdomen under äktenskapet fortfarit tre år, och finnes ej skälig förhoppning om den sjukes varaktiga återställande till hälsan, have andra maken rätt till äktenskapsskillnad.

14 §.

All egendom, som make förvärvar, efter det hemskillnad vunnits, vare hans enskilda.

15 §.

När till hemskillnad blivit dömt, skall bodelning äga rum, och skall vad därvid tillfaller make vara hans enskilda egendom.

16 §.

Till dess bodelning sker, äge vardera maken, såvitt ej av stadgandet i 17 § annat föranledes, fortfarande råda över det giftorättsgods, som tillhörde honom, då hemskillnaden beviljades; och vare maken pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och den avkastning, som därav fallit.

17 §.

Om endera maken det äskar och det finnes erforderligt till betryggande av hans rätt, skall giftorättsgods, varöver andra maken enligt 16 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma den förre, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess bodelning skett; dock må sådant avskiljande ej mot andra makens bestridande äga rum, såvida han ställer säkerhet, som av rätten godkännes, för vad av godset bör vid bodelningen tillkomma sökanden.

Vid meddelande av förordnande, som i första stycket sägs, må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för familjens underhåll eller eljest till nödiga utgifter.

18 §.

Giftorättsgods, varöver make enligt 16 § äger råda, må utan hinder av dom å hemskillnad utmätas för hans gäld. Är sådant gods enligt 17 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock ej utmätas för hans gäld, såvida ej jämväl andra maken svarar för gälden eller godset på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar därför.

19 §.

Avträdes, innan bodelning ägt rum, makes egendom till konkurs, eller har bodelning i anledning av makes konkurs återgått, stände det giftorättsgods, varöver maken enligt 16 § äger råda, under konkursboets förvaltning, till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla maken; och vare emellertid konkursboet oförhindrat försälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom i 17 § sägs, vare, då konkurs inträffar, förtallet.

20 §.

Har ej under hemskillnadsmålet uppteckning skett av vardera makens tillgångar och skulder, skall, sedan hemskillnad beviljats, sådan uppteckning förrättas. Bouppteckning skall av makarna med edsförpliktelse underskrivas och en avskrift därav till rätten eller domaren ingivas.

Har avskrift av bouppteckning ej inkommit inom tre månader, från det hemskillnadsdomen gavs, förordne rätten eller domaren magistratsperson, landsfiskal, rättens betjänt

eller annan lämplig person att verkställa uppteckningen; och åligge det make att under edsförpliktelse redligen uppgiva sina tillgångar och skulder. Förrättningsmannen har att till rätten eller domaren översända en avskrift av bouppteckningen.

Är mål om hemskillnad anhängiggjort, och har, då talan är väckt allenast av ena maken, skälig anledning därtill visats, äge rätten eller domaren, om ena maken det äskar, meddela förordnande om boupptecknings förrättande, efter vad förut i denna paragraf är sagt; och åligge det förrättningsmannen att till rätten eller domaren insända en avskrift av bouppteckningen.

Riktigheten av upprättad bouppteckning vare make pliktig att med ed inför rätten fasta, om det yrkas av andra maken eller av borgenär, vilkens fordran tillkommit före bodelningen.

21 §.

Bestämmelserna i 15—20 §§ äge ej tillämpning, om till följd av äktenskapsförord eller boskillnad ingendera maken har giftorättsgods.

22 §.

Vinner make hemskillnad enligt 2 § första stycket, och är den honom vid bodelningen tillkommande egendomen ringa, äge rätten på hans yrkande förordna, att han vid bodelningen må av makarnas giftorättsgods uttaga nödigt bohag ävensom arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring, även om därigenom den andres lott skulle lida inskränkning. Vad nu är stadgat skall ej lända till minskning i den rätt, som enligt 13 kap. 4 § tillkommer vardera maken.

23 §.

Vad i 15—20 §§ är stadgat för det fall, att makar vunnit hemskillnad, eller att mål om hemskillnad är anhängiggjort, skall äga motsvarande tillämpning, när till äktenskapskillnad är dömt eller mål därom är anhängiggjort, såframt ej till följd av äktenskapsförord, boskillnad eller hemskillnad ingendera maken har giftorättsgods.

Vinner make äktenskapsskillnad på grund av förhållande, som innefattar grov kränkning från andra makens sida, eller på grund av dennes missbruk av rusgivande medel, skall vad i 22 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

24 §.

Sker äktenskapsskillnad på grund av ena makens förhållande, varigenom han grovt kränkt den andre, eller efter hemskillnad, som vunnits på grund därav att ena maken grovt åsidosatt sina plikter mot den andre, njute denne skadestånd, efter vad med avseende å makarnas förmögenhetsförhållanden och övriga omständigheter prövas skäligt.

Skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Anspråk på skadestånd skall, där fråga ej är allena om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till skillnaden träffat. vid talans förlust framställas i skillnads-målet.

25 §.

Hava makar vunnit hemskillnad, åligger ändock make att enligt de i 5 kap. 2 § stadgade grunder bidraga till den andres tillbörliga underhåll; dock må, om ena maken huvudsakligen bär skulden till hemskillnaden, den andre ej förpliktas giva underhållsbidrag, med mindre synnerliga skäl därtill äro.

26 §.

Varda makar skilda i äktenskapet, och finnes den ene efter skillnaden bliva i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll, äge rätten ålägga andra maken utgöra sådant bidrag, efter vad med avseende å hans förmåga samt övriga omständigheter prövas skäligt. Underhållsbidrag må likväl ej tillerkännas make, som huvudsakligen bär skulden till skillnaden. Bidraget kan, såframt den underhållsskyldiges förmögenhetsförhållanden och omständigheterna i övrigt därtill föranleda, bestämmas till visst belopp, som den underhållsskyldige har att en gång för alla utgiva till den underhållsberättigade. Är bidraget bestämt att utgå på särskilda tider, och träder den berättigade i nytt gifte, skall bidrag ej vidare utgå.

Anspråk på underhållsbidrag till fränskild make skall, såvida fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till skillnaden träffat, vid talans förlust framställas i skillnadsmålet.

27 §.

Om åliggande för rätten att vid hemskillnad och äktenskapsskillnad förordna, vilken av makarna skall erhålla vårdnaden om barnen, så ock om bidrag till barnens underhåll i dessa fall stadgas i lagen om barn i äktenskap.

28 §.

Utän hinder av vad rätten förut beslutit om bidrag till makes underhåll, äger rätten på endera makens yrkande annorledes förordna därom, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det; dock må underhållsbidrag till fränskild make ej utdömas, såframt talan därom blivit ogillad, eller höjas utöver förut bestämt belopp.

Vad i denna paragraf är stadgat äge ej tillämpning, om någon förpliktats att till fränskild makes underhåll utgiva visst belopp en gång för alla.

29 §.

Är avtal, som makar med avseende å förestående hemskillnad eller äktenskapsskillnad träffat om bodelning eller vad därmed äger samband, om skadestånd eller om bidrag till makes underhåll, uppenbart obilligt för ena maken, må det, om avtalet ej slutits under hemskillnad, på hans talan av rätten jämkas. Sådant klander skall vid talans förlust väckas senast i skillnadsmålet, om äktenskapsskillnad sker jämlikt 3 §, men eljest inom ett år, från det skillnad i äktenskapet meddelades.

30 §.

Flytta makar, som vunnit hemskillnad, åter samman, förfalle verkan av hemskillnaden utom beträffande frågor, om vilka i 14—20 §§ är stadgat.

31 §.

Hustrun äge efter äktenskapsskillnad behålla det namn hon genom äktenskapet erhållit eller återtaga det namn hon hade såsom ogift.

12 KAP.

Vissa bestämmelser med avseende å äktenskaps upplösning genom makes död.

1 §.

Då make dött, skall bodelning ske, såvida ej till följd av äktenskapsförord, boskillnad eller hemskillnad ingendera maken vid dödsfallet hade giftorättsgods.

2 §.

Innan all veterlig gäld, för vilken den döde svarade, blivit gulden eller medel till betalning av gälden satts under särskild vård, må bodelning ej äga rum, med mindre efterlevande maken och den dödes arvingar äro ense därom eller den dödes egendom blivit avträdd till konkurs.

3 §.

Till dess bodelning sker, tillkomme förvaltningen av den dödes giftorättsgods hans arvingar och efterlevande maken i förening, med iakttagande av vad i avseende å förvaltningen är särskilt stadgat.

4 §.

Efterlevande make äge, såvitt ej av stadgandet i 5 § annat föranledes, fortfarande råda över det giftorättsgods, som tillhörde honom vid dödsfallet; och vare maken pliktig att vid bodelningen avgiva redovisning för sin förvaltning av godset och de avkastning, som därav fallit.

5 §.

Om den avlidnes arvingar det äska och det finnes erforderligt till betryggande av deras rätt, skall giftorättsgods, varöver efterlevande maken enligt 4 § äger råda, till värde motsvarande vad av nämnda gods kan antagas vid bodelningen tillkomma dem, sättas under särskild vård och förvaltning, till dess bodelning skett; dock må sådant avskiljande ej mot efterlevande makens bestridande äga rum, såvida han ställer säkerhet, som av rätten godkännes, för vad av godset bör vid bodelningen tillkomma arvingarna.

Vid meddelande av förordnande, som i första stycket sägs, må jämväl givas närmare bestämmelser om användande av godset eller dess avkastning för efterlevande makens och barnens underhåll eller eljest till nödiga utgifter.

6 §.

Giftorättsgods, varöver efterlevande make enligt 4 § äger råda, må utan hinder av andra makens död utmätas för den förres gäld. Är sådant gods enligt 5 § satt under särskild vård och förvaltning, må det dock ej utmätas för efterlevande makens gäld, såvida ej jämväl den döde svarade för gälden eller godset på grund av in-teckning eller eljest särskilt häftar därför.

7 §.

Avträdes, innan bodelning ägt rum, endera makens egendom till konkurs, eller har bodelning i anledning av sådan konkurs återgått, stånde det giftorättsgods, som vid tiden för dödsfallet tillhörde gäldenären, under konkursboets förvaltning, till dess genom bodelning blivit bestämt vad som skall tillfalla konkursboet; och vare emellertid konkursboet oförhindrat försälja egendomen, om det finnes erforderligt.

Förordnande, varom i 5 § sägs, vare, då konkurs inträffar, förfallet.

13 KAP.

Om bodelning.

1 §.

Bodelning, som skall äga rum i anledning av boskillnad, äktenskaps återgång, hemskillnad, äktenskapsskillnad eller ena makens död, skall företagas i den ordning, som i ärvdabalken är stadgad om arvskifte, och med iakttagande därjämte av bestämmelserna i detta kapitel.

Vad i detta kapitel sägs om make skall, när make är död, tillämpas beträffande hans arvingar, såvida ej annorlunda stadgas.

2 §

Häftar make för gäld, som tillkommit, innan ansökning om boskillnad blivit gjord eller äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad vunnits, eller, om bodelningen äger rum till följd av ena makens död, före dödsfallet, skall av den gäldbundne makens giftorättsgods tilläggas honom egendom till täckning av gälden eller, om bägge makarna häfta för denna, av den del av gälden, som makarna emellan belöper på honom.

Är gälden gjord före äktenskapets ingående, och häftade, då äktenskapet ingicks, enskild egendom eller egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, på grund av in-teckning eller eljest särskilt för gälden, eller har maken under äktenskapet ådragit sig gälden genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller genom annat otillbörligt förfarande eller till förvärv eller förkovran av egendom, som nyss är sagd, skall tilldelning, varom i första stycket stadgas, äga rum allenast för den del av gälden, för vilken betalning ej kan erhållas ur sådan egendom.

3 §.

Sedan tilldelning för gälden ägt rum, enligt vad i 2 § sägs, skall återstoden av makarnas giftorättsgods delas lika mellan dem, såvida ej annat föränledes av vad i 6 kap. 7 §, 10 kap. 5 eller 9 §, 11 kap. 22 § eller 23 § andra stycket eller ock av vad här nedan i 4—12 §§ sägs.

4 §.

Vardera maken eller, om ena maken är död, den efterlevande äge från delningen undantaga honom tillhöriga kläder och andra föremål, som tjäna uteslutande till hans personliga bruk, dock ej till högre värde än med hänsyn till makarnas villkor kan anses skäligt.

5 §.

Varder giftorättsgods tillagt ena maken till täckning av gälden, som i 2 § andra stycket sägs, äge andra maken erhålla vederlag därför av makarnas giftorättsgods.

6 §.

Har make genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter, genom missbruk av rätten att råda över sitt giftorättsgods eller genom annat otillbörligt förfarande vållat, att detta väsentligen minskats, äge andra maken erhålla vederlag därför av makarnas giftorättsgods. Räcker det ej till, och har den vederlagsskyldige enskild egendom, gånge för hälften av vad som brister vederlag ut av den enskilda egendom, som ej erfordras för täckning av gälden.

7 §.

Rätt till vederlag, som i 6 § sägs, tillkomme ock make, om andra maken använt sitt giftorättsgods till förvärv eller förkovran av sin enskilda egendom eller av egendom, som i 6 kap. 1 § andra stycket avses, och som ej skall ingå i bodelningen, eller till betalning av sådan före äktenskapets ingående gjord gälden, som i 2 § andra stycket omförmäles.

8 §.

Make, som använt sin enskilda egendom till förkovran av sitt giftorättsgods, njute vederlag av detta.

9 §.

Har make tillkommande vederlag ej kunnat till fullo utgå, äge han ej för bristen fordran hos andra maken.

10 §.

Skadestånd, som enligt 10 kap. 6 eller 10 § eller 11 kap. 24 § tillkommer make och är till betalning förfallet, skall vid bodelningen utgå av vad därvid tillkommer andra maken utöver egendom till täckning av denne åvilande gäld. Samma lag vare beträffande till betalning förfallet underhållsbidrag, som make jämlikt 11 kap. 26 § har att en gång för alla utgiva till andra maken.

11 §.

Häfta makarna, en för bägge och bägge för en, för gäld, som i 2 § avses, äge en var av dem fordra, att den andre betalar så stor del av gälden, som makarna emellan belöper på denne, eller ock ställer maken säkerhet för betalningen. Sker det ej, skall, om den som framställt yrkandet påfordrar det och ställer säkerhet för gäldens betalning, egendom till täckning av nämnda del av gälden tilldelas honom av vad vid bodelningen tillkommer andra maken utöver egendom till täckning av annan gäld; och vare den förre makarna emellan ensam ansvarig för gäldens betalning.

12 §.

Sker bodelning i anledning av makes död, och är den egendom, som därvid tillkommer efterlevande maken, ringa, äge han av makarnas giftorättsgods uttaga nödigt bohag ävensom arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring, även om därigenom arvingarnas lott skulle lida inskränkning.

13 §.

Vid lotternas utläggning äge vardera maken eller, om endera är död, den efterlevande på sin lott bekomma arbetsredskap och andra lösören, som erfordras till fortsättande av hans näring. Därefter vare en var av makarna berättigad att på sin lott erhålla den till hans giftorättsgods hörande egendom han önskar. Fastighet, som tillhör ena makens giftorättsgods, så ock annan till ena makens giftorättsgods hörande egendom, som det av särskild anledning kan vara av intresse för honom att behålla, vare han, även om egendomen i värde överstiger vad på hans lott belöper, berättigad bekomma, om han lämnar penningar till fyllnad av andra makens lott.

Skall ena makens enskilda egendom gå i betalning för vederlag, som i 6 eller 7 § sägs, gånge vederlaget ut i egendom, som maken själv äger anvisa.

Rätt, varom i första stycket sista punkten sägs, tillkomme, när make är död, ej andra arvingar än bröstarvingar; och njute de sådan rätt allenast beträffande fastighet, som maken förvärvat från släkting i rätt uppstigande led eller sådan släktings dödsbo.

14 §.

Har vid bodelningen make eftergivit vad enligt bestämmelserna i detta kap. tillkommer honom, och kan gäld, som uppstått före bodelningen, ej betalas av honom, svare andra maken för vad som brister intill värdet av vad han för mycket bekommit, såvida han ej kan visa, att hans make efter bodelningen hade kvar egendom, som uppenbarligen motsvarade honom då åvilande gäld. *Har den make, som gjort eftergiften, blivit försatt i konkurs eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld eller, om han är köpman, inställt sina betalningar, eller finnes han eljest vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att gäld, som i första punkten avses, ej varder rätteligen gulden, svare andra maken för gälden intill det värde, som i nämnda punkt sägs, även om det ej är utrett vad som brister hos den förre.*

Är bodelning förrättad mellan ena maken och den andres arvingar, och hava arvingarna bekommit för mycket, svare de, en för alla och alla för en, för betalningsskyldighet, som i första stycket sägs.

Vad i denna paragraf är stadgat skall, när bodelning äger rum i anledning av ena makens död, ej tillämpas i fråga om gäld, för vilken den döde häftade.

15 §.

Då bodelning skett, äge make ingiva den däröver upprättade handlingen till rätten; och skall anmälan om ingivandet och dagen därför ofördröjligen göras till äktenskapsregistret samt kungörelse införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Har make vid bodelningen i märklig mån eftergivit sin rätt, och avträdes hans egendom till konkurs *på grund av ansökning, som gjorts inom ett år från bodelningshandlingens ingivande till rätten, gånge bodelningen, efter vad i konkurslagen sägs, på borgenärernas talan åter.*

Vad i första stycket andra punkten stadgas äge, när make är död, ej tillämpning, om eftergiften gjorts av hans arvingar.

14 KAP.

Om medling mellan makar.

1 §.

Föreligger fall, som avses i 11 kap. 2 § första stycket, eller uppstår eljest söndring mellan makar, eller uppkommer dem emellan tvist om underhållsskyldigheten eller angående fråga, som avses i 8 kap. 6 eller 7 §, äge make påkalla medling av präst i svensk församling, där makarna eller endera är kyrkobokförd, eller av präst inom sådan församling av främmande trosbekännare, som har rätt till offentlig religionsövning, och som makarna eller endera tillhör, eller av någon, som härads hövdingen i den ort eller rättens ordförande i den stad, där makarna eller endera har sitt hemvist, på begäran utsett att företaga medlingen, eller ock av den, som enligt vad i 2 § sägs, i den kommun,

där makarna eller endera har sitt hemvist, utsetts att vara medlare i tvister mellan makar.

2 §.

Har kommun beslutit, att inom kommunen skola utses medlare i tvister mellan makar, eller visar sig eljest behov av sådana medlare, skall på landet kommunalnämnden, i Stockholm överståthållarämbetet och i annan stad magistraten eller, där magistrat ej finnes, stadsstyrelsen till medlare utse minst en man och en kvinna. Medlare utses för två kalenderår. Avgår medlare, innan den tid utlupit, för vilken han är utsedd, varde annan utsedd för den återstående tiden.

3 §.

Medlare äger kalla makarna att sammankomma inför sig. Han skall på lämpligt sätt göra sig underrättad om anledningen till söndringen eller tvisten och söka förlika makarna.

15 KAP.

Vissa bestämmelser om rättegången.

Äktenskapsmål.

1 §.

Äktenskapsmål äro mål, däri tvisten är, huruvida man och kvinna äro i äktenskap förenade med varandra, så ock mål om återgång av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad.

2 §.

Fråga, huruvida man och kvinna äro i äktenskap förenade med varandra, må ej bliva föremål för särskild rättegång annorledes än såsom tvist dem emellan men må eljest komma under prövning, när helst någons rätt är av frågan beroende.

3 §

För sinnessjuk eller sinnesslö föres i äktenskapsmål talan av förmyndaren.

4 §.

Äktenskapsmål instämnes till rätten i den ort, där svaranden har sitt hemvist. Har han ej hemvist inom riket, höre målet till rätten i den ort, där mannen och kvinnan senast haft gemensamt hemvist eller, om de ej här haft sådant, där kärandens hemvist är.

Skall talan föras mot såväl mannen som kvinnan, vare den rätt behörig, där båda eller endera har sitt hemvist eller, om ingendera här har sådant, där de senast haft gemensamt hemvist. Finnes ej behörig domstol, efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms rådstuvurätt.

Vilja båda makarna erhålla hemskillnad enligt 11 kap. 1 § eller äktenskapsskillnad enligt 11 kap. 3 eller 4 §, göre de ansökan därom hos den rätt, som enligt första stycket är laga domstol i mål mot dem bägge.

Fråga om återgång eller äktenskapsskillnad för brott, därför ansvar yrkas, må ock väckas vid den rätt, där brottmålet är anhängigt.

5 §.

Äger svaranden ej känt hemvist inom riket, och har upplysning ej kunnat vinnas, var han uppehåller sig, må stämningen delgivas på sätt i 11 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken sägs, även om fall ej är för handen, som där avses.

Har svaranden gjort anmälan i enlighet med bestämmelserna i tredje och fjärde styckena av sagda paragraf, äge dock vad nu är sagt ej tillämpning.

6 §.

Rätten må, om part det begär, förordna, att äktenskapsmål skall handläggas inom stängda dörrar.

7 §.

Uteblir svarande, som behörigen erhållit del av stämningen, och visar ej laga förfall, äge rätten ändock företaga målet till avgörande. Varder mål sålunda avgjort, skall vad i 12 kap. 3 och 4 §§ rättegångsbalken sägs om återvinning ej i något fall äga tillämpning.

8 §.

Mål om hemskillnad enligt 11 kap. 1 § varde ej till prövning upptaget, såframt det ej visas, att medling ägt rum, efter vad i 14 kap. sägs.

Mål om hemskillnad enligt 11 kap. 2 § må icke upptagas, med mindre det visas, att medling ägt rum, eller att svaranden underlåtit att på kallelse infinna sig till medling eller ej kunnat anträffas med kallelse. Skall målet upptagas, ehuru medling ej föregått, och finner rätten, att tillfälle till medling bör beredas, skall målet uppskjutas och lämplig person av rätten utses till medlare; och gälle om sådan medlare vad i 14 kap. 3 § sägs. Hørsammar make ej kallelse att infinna sig inför medlaren, eller har av annan orsak medling ej skett före den dag, till vilken målet blivit uppskjutet, äge vidare uppskov för medling ej rum, med mindre båda makarna det äska.

9 §.

Rätten har att sörja för fullständig utredning och äger för sådant ändamål införskaffa erforderlig bevisning. Ej vare parts erkännande av viss omständighet gällande, såvida det ej styrkes av annan bevisning. Ed må ej bjudas.

Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning beträffande särskilda, i sammanhang med huvudsaken förekommande frågor, om vilka parterna kunna träffa avtal.

Har rätten förordnat, att part skall personligen inställa sig, och kommer han ej, varde han, om så finnes lämpligt, till rätten hämtad.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

10 §.

Ej må på grund av makes sinnessjukdom eller sinnesslöhet dömas till återgång av äktenskap eller till äktenskapsskillnad, med mindre läkarintyg angående sjukdomen blivit företett. Närmare bestämmelser om sådant intyg meddelas av Konungen.

11 §.

I mål om återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad äge rätten, på yrkande av endera maken, att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna, efter vad som skäligt finnes, om sammanlevnadens hävande och om bidrag av ena maken till den andres underhåll, så ock förbjuda makarna vid vite av fängelse eller böter att besöka varandra.

Vid förordnande om sammanlevnadens hävande äge rätten bestämma, vilken av makarna må sitta kvar i hemmet; och äge denne make innehava och nyttja de andra maken tillhöriga lösören, som ingå i bohaget, såvida ej rätten beträffande viss egendom annorlunda förordnar. Sådan bestämmelse skall, om till återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad dömes, gälla, till dess bodelning sker. Om den nyttjanderätt till ena maken tillhörig egendom, som enligt vad nu är sagt kan tillkomma den andre, gälle vad i 5 kap. 8 § sägs.

Är å landet stämning uttagen, men har målet ej förevarit vid rätten, äge domaren på ansökan av käranden meddela förordnande, varom nu är sagt. Innan förordnande meddelas, skall tillfälle beredas svaranden att yttra sig över ansökningen. Har förordnande meddelats, tage rätten vid första rättegångstillfället i målet under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Beslut, varom i denna paragraf är sagt, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst av rätten återkallas.

12 §.

Då till hemskillnad dömes, äge rätten, på makes yrkande, att för tid, som prövas skälig, meddela vitesförbud, varom i 11 § första stycket sägs.

13 §.

Finnes i mål om äktenskaps återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad, att prövning av särskild i sammanhang med huvudsaken förekommande fråga föranleder tidsutdräkt, äge rätten, om det å någondera sidan yrkas, särskilt företaga målet i övrigt till slutligt avgörande.

14 §.

Vid allmän underrätt skall föras förteckning över alla där anhängiggjorda hemskillnadsmål, utvisande för varje mål alla sådana åtgärder och av rätten eljest meddelade beslut, som angå boet.

När hemskillnad blivit beviljad, skall underrättelse därom insändas till äktenskapsregistret.

Boskillnadsmål.

15 §.

Boskillnad sökes skriftligen hos rätten i den stad eller å landet hos domaren i den ort, där mannen bör inför domstol svara i tvistemål, som röra hans person, eller, om mannen ej är skyldig att i mål, som nyss sagts, svara vid svensk domstol, hos rätten eller domaren, där hustrun bör svara i sådana mål. Finnes ej behörig domstol, enligt vad nu är sagt, varde målet upptaget av Stockholms rådstuvurätt.

Är i stad ej rättegångsdag, och finnes ej någon satt att å rättens vägnar mottaga inlagor, må ansökningen ingivas till rättens ordförande.

16 §.

Finnes rätten eller domaren, att ansökning om boskillnad ej kan upptagas på den grund att den är ställd till orätt domstol eller av annan orsak, varde beslut därom tecknat å ansökningen.

17 §.

Är ansökning gjord av bägge makarna, och möter ej hinder för dess upptagande, meddele rätten eller domaren genast beslut om boskillnaden, såvida ej anstånd därmed enligt 20 § skall äga rum.

18 §.

Är ansökning om boskillnad gjord allenast av endera maken, teckne rätten eller domaren å ansökningen kallelse å makarna att inställa sig vid rätten, i stad senast inom åtta dagar och på landet å viss dag under pågående eller näst infallande lagtima ting eller ock å urtima ting, om sådant äskas.

Kallelsen skall genom sökandens försorg delgivas andra maken. Är denne ej tillstädes å den för inställelsen utsatta dagen, och visas ej, att kallelsen blivit delgiven i så god tid, att maken kunnat iakttaga inställelse, eller ock att för delgivningen mött hinder, vare ansökningen förfallen. Har maken särskilda gånger blivit med kallelsen sökt i sitt hemvist, utan att maken själv eller ombud kunnat träffas eller upplysning vinnas var maken uppehåller sig, utsätte rätten dag för ärendets vidare behandling och förelägge genom kungörelse, som införes i allmänna tidningarna tre gånger, sista gången minst en månad före nämnda dag, maken att infinna sig vid rätten.

Kommer ej maken, när kallelse behörigen skett, vare det ej hinder för boskillnadsmålets vidare handläggning.

19 §.

Har å landet make, som skall höras över boskillnadsansökningen, till domaren ingivit skriftligt medgivande till ansökningen, skall domaren, såvida ej anstånd enligt 20 § skall äga rum, genast meddela beslut om boskillnaden; och varde målets behandling vid rätten inställd.

20 §.

Har make, som sökt boskillnad, innan ansökningen beviljats, påkallat upprättande av bouppteckning, efter vad i 9 kap. 9 § sägs, och har sökanden tillika begärt anstånd med boskillnadens beviljande, till dess han fått taga del av bouppteckningen, må boskillnadsansökningen ej bifallas, förrän en månad förflutit från det bouppteckningen tillställts makarna, såvida ej sökanden dessförinnan fullföljer ansökningen.

21 §.

När ansökning om boskillnad inkommit, så ock då boskillnad blivit beviljad, skall genom rättens eller domarens försorg kungörelse därom införas i allmänna tidningarna och i tidning inom orten ävensom underrättelse insändas till äktenskapsregistret.

§ 22 §.

Vid allmän underrätt skall föras förteckning över alla där anhängiggjorda boskillnadsärenden, utvisande för varje ärende dagen, då ansökning däri gjordes, så ock alla i ärendet vidtagna åtgärder och av rätten eller domaren eljest meddelade beslut.

Särskilda bestämmelser rörande vissa andra mål.

23 §.

Vad i 8 § andra stycket är stadgat om mål angående hemskillnad enligt 11 kap. 2 § skall äga tillämpning jämväl beträffande mål emellan makar angående underhållsskyldigheten, såvida de ej på grund av söndring leva åtskillda, så ock beträffande mål dem emellan angående fråga, som avses i 8 kap. 6 eller 7 §.

24 §.

Har make yrkat åläggande för andra maken att utgiva underhållsbidrag enligt 5 kap. 5 eller 7 §, eller har, efter det till hemskillnad eller äktenskapsskillnad blivit dömt, make yrkat åläggande för den andre att utgiva underhållsbidrag enligt 11 kap. 25 eller 26 §, äge rätten på yrkande av käranden förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger.

Sådant förordnande kan när som helst av rätten återkallas.

25 §.

Har make yrkat att enligt 5 kap. 8 § av andra maken till nyttjande erhålla nödiga lösören, äge rätten på yrkande av käranden meddela förordnande därom för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger.

Förordnande, varom nu är sagt, kan när som helst av rätten återkallas.

26 §.

Är å landet stämning uttagen i fråga, som avses i 24 eller 25 §, men har målet ej förevarit vid rätten, äge domaren på ansökan av käranden meddela förordnande, varom i nämnda paragrafer sägs, för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger.

Innan förordnande meddelas, skall tillfälle beredas svaranden att yttra sig över ansökningsen.

Har förordnande meddelats, tage rätten vid första rättegångstillfället i målet under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd. Det kan jämväl därefter när som helst återkallas.

27 §.

Förordnande, varom i 24, 25 eller 26 § sägs, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom.

28 §.

Vill make eller hans arvinge, att egendom skall sättas under särskild vård och förvaltning, efter vad som stadgas i 9 kap. 6 §, 11 kap. 17 eller 23 § eller 12 kap. 5 §, söke han hos rätten förordnande därom. Har å landet sådan ansökning ingivits till domaren, äge han, om sökanden det äskar, meddela förordnande att gälla, till dess rätten, när ärendet till handläggning förekommer, tagit frågan under omprövning.

Innan förordnande, varom nu är sagt, meddelas, skall genom rättens eller domarens försorg tillfälle beredas andra maken att yttra sig över ansökningsen.

Förordnande gånge utan hinder av förd klagan i verkställighet, såvida ej förbud däremot kommer från hovrätten.

Gemensamma bestämmelser.

29 §.

Åtgärd, som enligt 9 kap. 9 §, 11 kap. 20 eller 23 § eller detta kap. 16, 17, 18 eller 19 § eller 28 § andra stycket ankommer på domaren å landet, äge han vidtaga, även om han är jävig; anmäle dock, om förordnande för särskild domare tarvas, jävet utan dröjsmål i hovrätten.

30 §.

Klagan över rättens slutliga utslag i mål, som i detta kap. äro nämnda, skall, även om målet är av beskaffenhet att böra anhängiggöras genom stämning, föras genom besvär.

31 §.

Är part missnöjd med rättens under rättegång meddelade beslut i fråga, varom förmåles i 9 kap. 6 eller 9 §, 11 kap. 20 eller 23 § eller detta kap. 11, 24, 25 eller 26 §, må däröver föras särskild klagan.

32 §.

Har domaren å landet meddelat beslut, som enligt denna balk ankommer på honom, må klagan föras hos hovrätten; och vare tiden för besvärs anförande räknad från det klaganden erhöi del av beslutet.

33 §.

Över hovrättens beslut i fråga, som avses i 31 eller 32 §, må klagan ej föras.

16 KAP.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Då enligt denna balk tid skall räknas efter månad eller år, varde den dag för slutdag ansedd, som genom sitt tal i månaden motsvarar den, från vilken tidräkningen börjas. Finnes ej motsvarande dag i slutmånaden, varde den månadens sista dag ansedd för slutdag.

2 §.

Anteckningar om äktenskaps ingående och upplösning skola göras i kyrkoböckerna enligt de föreskrifter Konungen giver.

3 §.

Hos en för hela riket gemensam registreringsmyndighet skall föras äktenskapsregister för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt denna balk skola anmälas för registrering, eller vilkas intagande i registret eljest varder föreskrivet.

4 §.

En samling av vad i äktenskapsregistret införes skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för varje år.

I den mån samlingen tryckes, skall den översändas till varje domstol och överexekutor; och skall samlingen där hållas tillgänglig för allmänheten.

5 §.

Närmare föreskrifter om äktenskapsregistrets förande och om den i 4 § omnämnda samlingen meddelas av Konungen.

6 §.

Om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap är särskilt stadgat.

2:o). Lag

om införande av nya giftermålsbalken.

1 §.

Den nu antagna giftermålsbalken skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1921.

2 §.

Genom nya lagen upphävas med den begränsning här nedan stadgas:
giftermålsbalken i 1734 års lag;
6 kap. 3 § ärvdabalken;
lagen den 1 juli 1898 om boskillnad;
lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning;
8 § 2 i lagen den 12 november 1915 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning;
tillika med alla de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring eller förklaring av vad sålunda upphävda lagrum innehålla eller tillägg därtill;
så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Vad i 9 kap. 1 § äldre giftermålsbalken stadgats därom, att hustrun följer mannens stånd, skall fortfarande äga tillämpning.

5 §.

1 mom. Beträffande makar, som ingått äktenskap, innan nya lagen trätt i kraft, skall i stället för bestämmelserna i 5—9 kap., 10 kap. 4—11 §§, 11 kap. 14—22 §§, 23 § första stycket och 30 §, 12 och 13 kap. samt vad 15 kap. innehåller om rättegång i boskillnadsmål fortfarande tillämpas vad äldre lag stadgar i de ämnen, som med sagda bestämmelser avses, såvitt ej i 2—8 mom. här nedan annorlunda föreskrives.

2 mom. Med den nya lagens ikraftträdande skall mannens målsmanskap i fråga om makarnas rättsförhållanden i personligt hänseende upphöra; dock äge makarna ej sluta avtal med varandra i andra fall, än när sådant är i lag särskilt stadgat.

3 mom. Bestämmelserna i 5 kap. 1—3 och 5—11 §§ nya lagen skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse; och skall vid bedömning av vardera makens förmåga att bidra till familjens underhåll hänsyn tagas till storleken av den egendom, varöver han råder.

4 mom. Makarna må genom äktenskapsförord avtala, att egendom, som tillfaller ena maken, skall vara hans enskilda.

5 mom. Över egendom, som, efter det nya lagen trätt i kraft, tillfaller hustrun genom arv, gåva eller testamente, samt över avkastningen av sådan egendom äge hon råda, även om egendomen jämlikt äldre lag skolat stå under mannens förvaltning.

Genom äktenskapsförord må makarna avtala, att hustrun skall råda över enskild egendom, som tillfallit henne, innan nya lagen trädde i kraft.

6 mom. Bestämmelserna i 6 kap. 4—6 §§ nya lagen skola lända till efter rättelse i fråga om samfällid egendom av beskaffenhet, som i nämnda lagrum avses. Står hustrun

enskilt tillhörig egendom av beskaffenhet, som i 6 kap. 5 § nya lagen avses, under mannens förvaltning, vare 5 och 6 §§ i nämnda kap. tillämpliga därá.

7 mom. Är genom äktenskapsförord stadgat, att all makarnas egendom skall vara enskild, och att hustrun skall själv förvalta sin egendom, skall nya lagen á makarna tillämpas jämväl vad angår ämnen, som i 1 mom. omförmälas; och skall en var av makarna med den egendom han har eller sedermera förvärvar svara för den gäld, varför han enligt äldre lag varit ansvarig med sin egendom.

Hava makarna vunnit boskillnad på grund av ansökan, som gjorts efter det lagen den 1 juli 1898 om boskillnad trädde i kraft, eller hava de vunnit hemskillnad, skall ock, efter det skifte dem emellan ägt rum, nya lagen á dem tillämpas jämväl vad angår ämnen, som i 1 mom. omförmälas.

8 mom. Makarna må genom äktenskapsförord bestämma, att boskillnad skall äga rum, och huru boet i anledning därav skall delas emellan dem, så ock avtala, att egendom, som, då skifte sker, tillhör endera enskilt, eller som vid skiftet eller sedermera tillfaller endera, skall vara hans giftorättsgods.

Har genom förord efter vad nu är sagt blivit bestämt, att boskillnad skall äga rum, äge en var av makarna påkalla boskillnad.

9 mom. Om förord, som i 4, 5 och 8 mom. avses, skall gälla vad i 8 kap. 9—12 §§ nya lagen är stadgat angående äktenskapsförord mellan makar.

6 §.

Morgongåva skall ej utgå efter make, som dör, sedan denna lag trätt i kraft. Har make, som innehaft fideikommiss, i enlighet med bestämmelse i fideikommissbrevet upplåtit till fideikommisset hörande egendom att av efterlevande maken såsom morgongåva med nyttjanderätt innehavas, må dock sådan upplåtelse utan hinder av vad i detta mom. är stadgat gå i verkställighet.

Vad i äldre lag är stadgat om hemföljd skall fortfarande äga tillämpning beträffande hemföljd, som givits innan nya lagen trätt i kraft.

7 §.

De i §§ 4 och 9 av förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet ävensom eljest i lag eller författning med avseende á gift kvinna särskilt stadgade villkoren för rätt att idka handel eller annat näringsyrke eller att vara biträde därvid skola ej gälla, därest nya giftermålsbalken är tillämplig i fråga om makarnas förmögenhetsförhållanden.

8 §.

Genom nya lagen och vad här ovan förordnats skola ej anses upphävida:

lagen den 12 november 1915 om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äktenskaps ingående; och

särskilda i anledning av lagen den 12 november 1915 om äktenskaps ingående och upplösning utfärdade förordningar och kungörelser.

3:o). Lag

om barn i äktenskap.

Med ändring av vad som finnes stadgat häremot stridande förordnas som följer:

Om barnets namn.

1 §.

Barn i äktenskap erhåller faderns släktnamn.

Om vårdnaden.

2 §.

Barnet står under föräldrarnas vårdnad, enligt vad nedan sägs, till dess det fyllt tjuguet år eller ingått äktenskap.

3 §.

Föräldrarna äro pliktiga att sörja för barnets person och att giva det sorgfällig uppfostran. De skola tillse, att barnet erhåller uppehälle och utbildning, efter vad med hänsyn till föräldrarnas villkor och de tillgångar barnet kan äga ävensom barnets anlag må finnas tillbörligt.

4 §.

Föräldrarna have uppsikt över barnet.

Om det för barnets uppfostran är nödigt, äge föräldrarna tukta barnet, på sätt med hänsyn till barnets ålder och övriga omständigheter må anses lämpligt.

5 §.

Barn, som fyllt aderton år, må själv taga tjänst eller annat arbete.

Hava föräldrarna dessförinnan låtit barnet taga tjänst eller annat arbete, varigenom barnet blivit i stånd att försörja sig, äge barnet, sedan det fyllt sexton år själv uppsäga avtalet ävensom träffa avtal om annat arbete av liknande art. Avtal, som barnet sålunda träffat, äge föräldrarna häva, om det må anses erforderligt med hänsyn till barnets uppfostran eller välfärd. Sker det, äge barnet ej därefter den rätt att träffa arbetsavtal, som i detta stycke sägs.

6 §.

Rätten att bestämma över barnets personliga angelägenheter tillkomme bägge föräldrarna i förening.

7 §.

Är en av föräldrarna i följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak hindrad att deltaga i beslut rörande någon barnets angelägenhet, som icke utan olägenhet kan uppskjutas, utövas bestämmanderätten av den andre. Denne må dock icke ensam fatta

beslut av ingripande betydelse för barnets framtid, med mindre barnets bästa uppenbarligen kräver det.

8 §.

Gör en av föräldrarna sig skyldig till grovt missbruk eller till grov försummelse vid vårdnadens utövande, eller är han hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, eller för han ett lastbart liv, eller är han till följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak för längre tid förhindrad att deltaga i vårdnaden, äge rätten på ansökan av den andre eller på anmälan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd förordna, att vårdnaden skall tillkomma allenast den andre. Inträffar fall, varom nu är sagt, i fråga om bägge föräldrarna, äge rätten överflytta vårdnaden å särskilt förordnad förmyndare.

9 §.

Leva föräldrarna på grund av söndring åtskilda, har rätten på ansökan av endera att förordna, vilken av dem skall hava vårdnaden om barnen eller, om ej alla barnen böra stå under den enes vårdnad, huru de skola fördelas mellan föräldrarna. Äro föräldrarna ense, give rätten sitt beslut i överensstämmelse med vad de önska, såframt det ej är uppenbart stridande mot barnens bästa; åsämjas de ej, bestämme rätten, efter vad med hänsyn främst till barnens bästa finnes skäligt. Bär endera huvudsakligen skulden till sammanlevnadens hävande, och äro de lika skickade att hava vårdnaden om barnen, vare den andre närmast därtill.

Dömes till återgång av föräldrarnas äktenskap eller till hemskillnad eller äktenskapskillnad mellan dem, meddele rätten tillika förordnande angående vårdnaden om barnen; och skall därvid vad i första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

10 §.

Dör en av föräldrarna, tillkommer vårdnaden den andre. Äro bägge föräldrarna döda, utövas vårdnaden av förmyndaren.

11 §.

Har vårdnaden enligt 9 § tillerkänts den ene av föräldrarna, och inträffar i fråga om honom fall, varom i 8 § sägs, eller dör han, förordne rätten den andre att utöva vårdnaden, såvida ej denna med hänsyn till barnets bästa finnes böra anförtros åt särskilt förordnad förmyndare.

12 §.

Fader eller moder, som är skild från vårdnaden om barnet, må ej betagas tillfälle till umgänge med det, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Nöjes han ej åt vad härutinnan bestämmes av den, som har vårdnaden, skilje rätten dem emellan.

Om underhållsskyldighet.

13 §.

Föräldrarna vare skyldiga vidkännas kostnaden för barnets uppehälle och utbildning, om ej barnet har egna tillgångar.

Underhållsskyldighet, varom nu är sagt, upphøre ej, innan barnet erhållit den utbildning, som med hänsyn till föräldrarnas villkor och barnets anlag må finnas tillbörlig, och ej i något fall, förrän barnet fyllt sexton år.

14 §.

I kostnaden för barnets underhåll tage en var av föräldrarna del efter sin förmåga.

15 §.

Leva föräldrarna åtskilda på grund av söndring eller efter vunnen hemskillnad, eller är deras äktenskap upplöst, vare den av föräldrarna, som ej har vårdnaden om barnet, skyldig att betala underhållsbidrag.

Har ingendera av föräldrarna vårdnaden om barnet, åligge sådan skyldighet bägge föräldrarna.

16 §.

Är barnet, sedan dess rätt till underhåll enligt 13 § upphört, i följd av sjukdom eller annan dylik orsak ur stånd att själv försörja sig, vare föräldrarna i mån av förmåga skyldiga att giva barnet skäligt underhåll.

Enahanda underhållsskyldighet åligge barnet emot fader eller moder, som av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig.

17 §.

Betalning av underhållsbidrag skall, om ej på grund av särskilda omständigheter rätten annorlunda bestämmer, erläggas i förskott för kalendermånad. Förskottsbetalning utöver vad nu sagts medför ej befrielse att gälda underhållsbidrag för den tid sådan betalning avser.

18 §.

Avtal angående fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet, som i 13 eller 16 § sägs, utgöre ej hinder för den underhållsberättigade att utfå det underhåll, som enligt lag tillkommer honom. Sådant avtal må på den underhållsskyldiges yrkande av rätten jämkas, om väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

Är avtal om barnets underhåll, som med avseende å förestående återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad träffats mellan föräldrarna, uppenbart obilligt för en av dem, må ock avtalet, om det ej slutits under hemskillnad, på hans talan av rätten jämkas. I fråga om talan, som sist är sagd, skall vad i 11 kap. 29 § andra punkten giftermålsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vissa bestämmelser om rättegången.

19 §.

I mål, som avses i 8, 9 eller 11 §, äge rätten infordra yttrande från barnavårdsnämnd samt jämväl i övrigt införskaffa erforderlig utredning.

Har rätten förordnat, att någon av föräldrarna skall personligen inställa sig, och kommer han ej, varde han, om så finnes lämpigt, till rätten hämtad.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

Rätten må, om part det begär, förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

20 §.

I mål, som avses i 8, 9 eller 11 §, äge rätten, på yrkande, att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna om vårdnaden, efter vad som finnes skäligt. Föres talan om utbekommande av underhållsbidrag, äge ock rätten, på yrkande, förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för nämnda tid.

Är å landet ansökan eller anmälan ingiven till domaren eller stämning uttagen, men har målet ej förevarit vid rätten, äge domaren, på yrkande, meddela förordnande, som i första stycket sagts. Innan förordnande meddelas, skall tillfälle att yttra sig över yrkandet beredas motparten. Har förordnande meddelats, tage rätten vid första rättegångstillfället i målet under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Förordnande, som i denna paragraf är sagt, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom, men kan när som helst av rätten återkallas.

21 §.

Klagan över rättens slutliga utslag i mål, som i denna lag avses, skall, även om målet är av beskaffenhet att böra anhängiggöras genom stämning, föras genom besvär.

Är part missnöjd med rättens förordnande, varom i 20 § förmäles, eller beslut, varigenom domarens förordnande enligt samma paragraf förklarats skola äga bestånd, må däröver föras särskild klagan. Har domaren meddelat förordnande enligt 20 §, må klagan föras hos hovrätten; och vare tiden för besvärs anförande räknad från det klaganden erhöill del av beslutet. Över hovrättens beslut i fråga, som i detta stycke avses, må klagan ej föras.

22 §.

Utan hinder av vad rätten beslutit i fråga, varom förmäles i 8, 9 eller 11 §, eller angående underhållsbidrag äge rätten annorlunda förordna därom, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

Genom denna lag upphävas 18, 19 och 20 §§ i legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833 samt § 15 mom. 1 andra punkten och mom. 2 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Vad i 1 § denna lag är stadgat om barn i äktenskap skall äga tillämpning jämväl beträffande barn, som fötts innan lagen den 14 juni 1917 om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av dessförrinnan gällande lag är att anse såsom äkta, ehuru föräldrarna ej blivit med varandra förenade i fullkomnat äktenskap, så ock barn, som fötts efter det lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av övergångsbestämmelsen till samma lag äger äktenskaplig börd, ehuru det eljest skulle anses såsom barn utom äktenskap.

4:o) Lag

angående ändrad lydelse av 3 § i lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap.

Härigenom förordnas, att 3 § i lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap skall hava följande ändrade lydelse:

Barnet njute av föräldrarna uppehälle och uppfostran, efter ty med avseende å båda föräldrarnas villkor må anses skäligt.

Den rätt till underhåll, som nu är sagd, upphøre ej förr än barnet fyllt sexton år; ej heller senare än det fyllt aderton år, där ej barnets anlag och omständigheterna i övrigt föranleda, att barnet bör erhålla fortsatt utbildning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

5:o) Lag

om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn.

Har make under sin vårdnad barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, vare, så länge äktenskapet består, andra maken jämte honom skyldig att efter sin förmåga bidra till barnets underhåll.

Vad sålunda är stadgat skall ej medföra ändring i den underhållsskyldighet, som må åligga den andre av barnets föräldrar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

Lagen skall ej äga tillämpning i fråga om barn till den, som har äkta makes rätt, ehuru fullkomnat äktenskap ej kommit till stånd.

6:o) Lag

angående ändrad lydelse av 13 § i lagen den 14 juni 1917 om adoption.

Härigenom förordnas, att 13 § i lagen den 14 juni 1917 om adoption skall hava följande ändrade lydelse:

Adoptant och adoptivbarn have samma plikt att underhålla varandra som föräldrar och barn i äktenskap. Är adoptanten gift, have hans make den underhållsskyldighet mot adoptivbarnet, som åligger make mot andra makens barn. Barnets föräldrar vare ej skyldiga att bidraga till dess underhåll, där ej adoptanten samt, om denne är gift, hans make bliva ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

7:o) Lag om makes arvsrätt.

Med ändring av vad som finnes stadgat häremot stridande förordnas som följer:
Dör make och lämnar ej efter sig bröstarring eller adoptivbarn eller dess bröstarring, ärve andra maken hälften av kvarlåtenskapen, om efter den döde finnes fader eller moder eller syskon eller dess avkomling, men eljest hela kvarlåtenskapen.
Vad sålunda är stadgat skall ej äga tillämpning, om makarna vid dödsfallet på grund av hemskillnad levde åtskilda eller talan om äktenskapets återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad då var anhängig eller makarnas giftorättsgods jämlikt 10 kap. 9 § giftermålsbalken skall delas, som hade återgång skett.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.
Lagen skall ej äga tillämpning å den, som har äkta makes rätt, ehuru fullkomnat äktenskap ej kommit till stånd.

8:o) Lag om ändring i vissa delar av ärvdabalken.

Härigenom förordnas, att 19 kap. 3 § och 22 kap. 2 § ärvdabalken skola upphöra att gälla, samt att 9 kap. 1 och 5 §§, 12 kap. 1, 3 och 9 §§, 15 kap. 5 §, 17 kap. 6 §, 19 kap. 1 och 4 §§, 20 kap. 1, 2 och 3 §§ samt 23 kap. 4 § samma balk skola hava följande ändrade lydelse:

9 KAP.

1 §.

När dödsfall timar, då skall man eller hustru, som lever efter, riktigt uppgiva och låta noga uppteckna allt vad vardera maken ägde, så löst som fast, sådant det vid döds-

timman var, med alla skrifter och handlingar, fordringar och gäld, i arvingarnas eller deras förmyndares eller ombudsmäns närvaro; skrive ock samma uppteckning under, där den gälla skall, med edlig förpliktelse, att ej något med vilja och vetskap är dolt och utelämnat, utan allt riktigt uppgivet; och vare ändå pliktig, där så fordras, att den med ed besanna. Därest till följd av äktenskapsförord, boskillnad eller hemskillnad ingendera maken hade giftorättsgods, skall allenast den dödas egendom upptecknas; och vare, om makarna vid dödsfallet på grund av hemskillnad levde åtskilda, den efterlevande maken ej pliktig att om uppteckningen draga försorg. Inträffar fall, som sist är sagt, eller lever ej man eller hustru, give då arvingarna upp den dödas egendom till uppteckning, eller de, som den vid dödsfallet omhänder haft, och skrive uppteckningen under, som nu är sagt. Lyder den dödas bo under stadsdomstol, eller är egendomen fastighet i stad; då skola, när ej annorlunda särskilt stadgat är, borgmästare och råd nämna två eller flera redliga män, som egendomen uppteckna och värdera. Lyder boet under annan domstol, eller är egendomen fastighet å landet; då äga sterbhusdelägarna kalla gode män, som efter bästa förstånd uppteckningen och värderingen förrätta. Hade efterlevande make sitt bo och hemvist å annan ort än den döde, skall vid utseende av gode män för uppteckning av den efterlevandes bo vad som gäller angående boupp-teckning efter död man å den ort, där den efterlevande hade sitt hemvist, äga motsvarande tillämpning. I prästhus må arvingar kalla och bruka därtill den de helst själva vilja.

5 §.

Försummar den make, som eiterlever, utan laga förfall, att i rättan tid låta uppteckna egendomen, som nu är sagt; miste fjärdedelen av sin andel i makarnas giftorättsgods, och den tage arvingarna. Äro de tillika vållande till den försummelse, då bötes av bägge makarnas egendom tre daler för varje hundrade, de fattigas ensak. Varder det försummat av någon annan, som egendomen uppgiva borde; böte efter ty, som boet är förmöget till, ifrån tio till hundrade daler: domaren sätte ock godset i kvarstad, och låte laga upp-teckning ske.

12 KAP.

1 §.

När arv skall skiftas; då böra arvingarna viss dag därtill utsätta, och till den ort sammankomma, där skiftet ske skall. Kunnas de sig därom ej förena: lägge då domaren arvingarna tid och ort före till det skifte.

3 §.

Lever man eller hustru etter; äge först bodelning rum emellan den efterlevande och den dödas arvingar, efter vad därom stadgas i giftermålsbalken. Därefter skifte arvin-garna den dödas lott sig emellan.

9 §.

Haver fader eller moder givit åt sina barn något förut; är det av värde, och haver ej fader eller moder därom annorlunda stadgat, varde det då beräknat, dock ej räntan eller nyttan därav.

15 KAP.

5 §.

Nu vet man hans inländske arvinge, men ej var han är, låte då domaren, i allmänna tidningarna tre gånger, minst en månad mellan varje gång, och första gången sist inom tre månader från den dag, då bouppteckningen till rätten ingiven är, kungöras, att arv fallit honom till. Vilja fjärmare det arv lyfta, vare det tillåtet, där de för arvet och dess avkomst ställa borgen, som av rätten godkännes. Kommer ej den frånvarande arvingen inom tio år från den dag, då kungörelsen tredje gången i tidningarna infördes, vare från arvet skild, där han ej laga förfall visar.

17 KAP.

6 §.

Testamente efter den, som var gift, skall tagas av vad han enskilt ägde och hans lott i makarnas giftorättsgoods.

19 KAP.

1 §.

Man eller kvinna, som är under tjuguet år, skall stå under förmyndare; dock äge den omyndige själv råda över vad han kan förvärva, efter det han fyllt femton år.

4 §.

Är någon för vanvett, slöseri eller andra orsaker ur stånd att vårda gods sitt, varde under förmyndare ställd.

20 KAP.

1 §.

Fader vare sina barns förmyndare.
Dör fadern, vare modern barnens förmyndare.

2 §.

Går föräldrarnas äktenskap åter, eller vinna de hemskillnad eller äktenskapsskillnad, vare den barnens förmyndare, som skall hava vårdnaden om dem. Varder eljest för-

ordnat, att vårdnaden skall tillkomma allenast den ene av föräldrarna, vare han ock förmyndare.

3 §.

Ingår fader eller moder, som är barnens förmyndare, nytt äktenskap, och har ej bodelning skett efter det tidigare giftet, träde från förmynderskapet, till dess sådan delning skett.

23 KAP.

4 §.

Nu haver den, som stått under förmyndare, blivit myndig, give då förmyndaren godset genast till honom ut och göre för sin förvaltning redo. Talar han ej lagligen å den räkning inom natt och år, sedan han den fått; vare förmyndaren för allt ansvar och ytterligare räkenskap fri.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

Genom denna lag upphäves lagen den 5 juli 1884 angående ogift kvinnas rätt att vid viss ålder vara myndig.

Vad äldre lag innehåller om bouppteckning, arvskitte och testamente efter död person skall fortfarande lända till efterrättelse, om den döde var gift och äldre giftermålsbalken var tillämplig i fråga om makarnas förmögenhetsförhållanden.

I fråga om kvinna, som då lagen träder i kraft är under tjuguettt år och är eller varit gift, skola äldre lags bestämmelser om myndighet fortfarande äga tillämpning.

Varder hustru omyndig förklarad och annan än mannen förordnad till förmyndare, skall, om äldre giftermålsbalken är tillämplig i fråga om makarnas förmögenhetsförhållanden, förordnandet ej lända till inskränkning i mannens målmanskap, så vitt det består.

Hustru vare ej, på den grund, att äldre giftermålsbalken är tillämplig i fråga om makarnas förmögenhetsförhållanden, förhindrad att vara förmyndare.

9:o) Lag

om god man för bortovarande.

Med upphävande av lagen den 16 maj 1890 om tillsyn å god mans förvaltning av frånvarandes lott i dödsbo och lagen den 29 maj 1896, innefattande vissa bestämmelser angående god man för frånvarande delägare i dödsbo, förordnas som följer:

1 §.

Är, då dödsfall timar, någon dödsbodelägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt i boet, skall det hos rätten anmälas av annan dödsbodelägare eller

av den, som har boet i sin vård; och nämne rätten, när sådan anmälan sker eller förhål- landet eljest varder kunnigt, god man att bevaka den bortovarandes rätt och förvalta hans lott, till dess han själv kommer eller annorlunda förordnar eller ock, vad angår ar- vinge som är å okänd ort, tiden för arvets bevakande är ute.

Tarvas eljest att bortovarandes rätt bevakas eller hans egendom vårdas, skall rätten, när anmälan därom sker eller det eljest varder kunnigt, förordna god man att bevaka hans rätt eller vårda egendomen, till dess han själv kommer eller annorlunda förordnar.

Gode mannen äge att i allt, som uppdraget avser, företräda den bortovarande.

2 §.

Erfordras å landet förordnande, som i 1 § sägs, å tid, då rättegångsdag ej inträffar, äge domaren meddela förordnande och anmäla det sedan för rätten, som prövar om för- ordnandet skall äga bestånd.

3 §.

Vad som finnes föreskrivet om förmyndares förvaltning, redovisning och ansvarighet, så ock om tillsyn å förmyndares förvaltning skall äga tillämpning i fråga om god man, som i denna lag avses.

Gode mannen njute skäligt arvode, så ock ersättning för sina kostnader.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

10:o) Lag

om ändring i vissa delar av förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo.

Härigenom förordnas, att 2 § i förordningen den 24 september 1861 angående vård av död mans bo skall upphöra att gälla, samt att 3 § i samma förordning skall hava följande ändrade lydelse:

Nu kan så hända, att å tid, då rättegångsdag ej inträffar å landet, föreskrift tarvas, huru bo vårdas skall; då äge domaren därom tills vidare förordna; anmäla dock förhål- landet å nästa rättegångsdag; och meddele rätten därefter beslut i ämnet. Tarvas god man för stärbhusdelägare, som av annan anledning än bortovaro är urståndsatt att sin rätt bevaka, eller förmyndare för omyndig, och går bouppteckningstid till ända, innan rätten därom förordna kan; då äge ock domaren tillsätta ombud att å den stärbhusdel- ägares vägnar bouppteckningen bevista; och meddele det sedan rätten, som god man eller förmyndare förordnar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

11:o) Lag

om ändring i vissa delar av förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse, så ock angående undanskiftande av egendom i död makes bo.

Härigenom förordnas, att 9 och 11 §§ i förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse, så ock angående undanskiftande av egendom i död makes bo skola upphöra att gälla, samt att förordningens överskrift och 4, 7, 10, 13, 14, 15, 17, 20, 25, 26, 28 och 31 §§ skola hava följande ändrade lydelse:

Förordning huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse.

§ 4.

Skall egendom emellan flera stärbhusdelägare i bodelning eller skifte gå, och finnes efter den döda gäld, som ej inom ett år efter dödsfallet till betalning förfaller; have ändå stärbhusdelägarne lov att den gäld uppsäga till betalning ett år efter uppsägningen. Borgenär, som för sin fordran har säkerhet i inteckning och vill hålla sig till den intecknade egendomen allena, vare dock, där han sådant inom sex månader efter uppsägningen tillkännagiver, ej skyldig att betalning taga före den förfallotid, som förut satt var; men i det fall svare ej heller stärbhusdelägare, som ej särskilt sig därtill förbundit, för det belopp, som ur den intecknade egendomen ej utgå kan.

§ 7.

Lever man eller hustru efter den, som död är, vare den make pliktig att inom tid, som i 5 § sägs, avträda den dödas egendom till konkurs, såvida han vill undgå ansvar för gäld, efter vad i 20 § sägs.

§ 10.

Hava stärbhusdelägarne å ena sidan avträtt egendom, och vill någon å andra sidan egendomen tillträda, vare lag som i 6 § sägs.

§ 13.

Avträdes egendom, efter det bodelning eller skifte ägt rum, förty att ny gäld sig yppat, gånge bodelningen eller skiftet åter. När bodelning återgått, vare lag som i 12 kap. 7 § giftermålsbalken sägs, och äge, i händelse arvinge sin lott förskingrat, efterlevande maken vid den bodelning, som skall ske mellan honom och konkursboet, ej till skada för borgenärerna bekomma något av den egendom, som vid tiden för dödsfallet tillhörde andra maken.

Då till följd av vad nu är stadgat egendom skall å någondera sidan återbäras, skall ock gäldas ränta eller avkomst, som under tiden fallit, och skall uppgift därom med

ed fästas, om så fordras. Är nödig eller nyttig kostnad gjord å egendomen eller för dess skull, varde den kostnad ersatt. Finnes egendom, som skall återbäras, ej i behåll, skall dess värde gäldas. Skall efterlevande make i följd av återgång av bodelning återbära egendom, som han vid bodelningen bekommit från andra sidan, svare konkursboet honom för att han återfår vad av hans egendom vid bodelningen tillfallit den andres arvingar.

§ 14.

Är gäld, som efter bodelning eller skifte yppas, ej större, än att den kan gäldas av den dödas tillgångar och, om han var gift, vad därutöver på hans lott belöpt, om gälden vid bodelningen i beräkning gått; bäre var av stärbhusdelägarne åter i det förhållande han mera njutit, än som tillkommit honom, om gälden vid bodelningen eller skiftet beräknats. Har någon sin lott förskingrat, fyller arvingarna bristen med vad de i arv njutit; kunna de det ej, vare jämväl efterlevande maken skyldig att bidra till bristens fyllande, i den mån värdet av vad han vid bodelningen bekommit från andra sidan överstiger värdet av den egendom, som därvid frångått honom.

§ 15.

Testamentstagare vare skyldig att till gälds betalning återbära vad han mera njutit än, där gälden förut beräknad varit, honom tillfalla bort. Har annan, som i boet del fått, den del förskingrat, skall i fråga om bristens fyllande vad i 14 § är stadgat om arvinge äga motsvarande tillämpning med avseende å testamentstagare.

§ 17.

Efterlevande make, som egendom rätteligen avträtt, vare fri från betalning av den dödas gäld, där han icke enligt 7 kap. giftermålsbalken svarar för gälden.

§ 20.

Arvingar, som ej i laga tid sig urarva gjort, svare, en för alla och alla för en, för den dödas gäld, utan så är att de äro från all delaktighet i boet uteslutna, eller att de ej vid bouppteckningen tillstades varit, och ej heller, förut eller sedan, tagit befattning med boet, eller av arvet förmån njutit; i dessa fall vare sådan arvinge från ansvarighet för gälden fri.

Har efterlevande make försummat att egendom avträda, stånde han eller hon med arvingarna i lika ansvar.

§ 25.

Ej skall såsom förskingring anses, att kvarlätenskap till den dödas tarvliga begravning, till efterlevande makes, barns, adoptivbarns eller annat husfolks nödiga underhåll, eller till boets uppteckning eller egendomens vård använd blivit.

§ 26.

Företages bodelning eller skifte, förr än all den dödas veterliga gäld blivit gulden vare för stärbhusdelägare, som deltagit i bodelningen eller skiftet, lag, som i 23 § sägs.

Har vid bodelning efterlevande maken ej bekommit något av den dödas egendom, äge dock på grund av bodelningen påföljd, som nu är sagd, ej rum.

§ 28.

Stärbhusdelägare, som avträdd egendom tillträtt, efter vad i 6 och 10 §§ sägs, vare ej pliktig att för den egendom göra reda för andra stärbhusdelägare än dem, som voro omyndiga den tid, då egendomen tillträdde, eller av laga förfall hindrade att före nämnda tid sin rätt bevaka: testamentstagare, som fått sig tillagd viss egendom eller visst belopp i penningar, have dock emot den, som tillträdde, samma rätt, som han mot stärbhuset ägt, om boet ej avträtt blivit. Yppas efter sådant egendomstillträde någon förut okänd tillgång; däri njute alla stärbhusdelägare laga rätt.

§ 31.

Vad i denna förordning finnes stadgat om egendomsavträde av efterlevande make äge ej tillämpning, där till följd av äktenskapsförord, boskillnad eller hemskillnad ingendera maken hade giftorättsgods.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fortfarande lända till efter rättelse, om den döda var gift och äldre giftermålsbalken var tillämplig i fråga om makarnas förmögenhetsförhållanden.

12:o) **Lag**

om ändrad lydelse av 1 kap. 8 §, 10 kap. 13 § och 17 kap. 2 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 8 §, 10 kap. 13 § och 17 kap. 2 § handelsbalken skola hava följande ändrade lydelse:

1 KAP.

8 §.

Ingen må något köpa av annan mans barn eller tjänstehjon, utan de hava lov att sälja, eller till köpslagan satte äro. Gör det någon, och åkåres; vare det ogillt, och böte tio daler.

10 KAP.

13 §.

Ej må omyndig i borgen gå.

17 KAP.

2 §.

Vad i gäldenärs bo finnes, som hörer annan till, det skall först uttagas, såsom: inlagsfä; eller det, som satt är under bolag, eller till salu; stulet, rövat, lånt eller lagt gods; pantsatt gods, då lösen därföre gives; faddergåva och annat dylikt. Är detta förvandlat och ej i behåll; gånge därmed som i 16 § skils.

Sedan njute borgenärer betalning av boet, efter ty, som nedan sägs; dock att angående vissa fordringars företräde till betalning ur fartyg, frakt och inlastat gods gäller vad i sjölagen stadgas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

13:o) Lag

om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § och 22 kap. 2 och 21 §§ strafflagen.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 9 § och 22 kap. 2 och 21 §§ strafflagen skola hava följande ändrade lydelse:

2 KAP.

9 §.

Ej må i mät för böter tagas den sakfälldes enda fasta egendom, varav han sin nödiga bärgning haver; ej nödig bostad; ej till jordbruket nödiga lösören eller vad den sakfällde eljest till sin närings bedrivande behöver; ej nödiga gång- och sängkläder för den sakfällde, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn; ej heller av det förråd, som i huset finnes, vad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras.

Där enligt utsökningslagen egendom i större utsträckning än här sägs skall undantagas från utmätning, lände det till efterrättelse.

22 KAP.

2 §.

Såsom bedrägeri skall anses och efter 1 § straffas:

1. om man på veterligen falsk uppgift förskaffar sig försäkring för brand- eller sjöskada eller annat;
2. om man sätter ut pant, som veterligen falsk är;

3. om man, under falskt sken av köp, gåva eller annat avtal, egendom sig avhänder, för att förekomma utmätning eller eljest hindra annan att göra sin rätt till egendomen gällande;

4. om man mot bättre vetande avgiver falsk utsaga i sådan försäkran, som avses i 6 kap. 9 § giftermålsbalken;

5. om man uppsåtligen, till förfång för annans rätt, förstör eller gör obrukbara de handlingar, varå den sig grundar;

6. om man, för att något därmed sig tillägna, lägger märke å det, som hörer annan till, eller utplånar annans märke.

21 §.

Brott, som i 2 § 5 mom., 8 § 2 mom., 12 §, 13 § 1 mom., 19 och 20 §§ omförmälas, må ej åtalas av annan än målsägande; ej heller brott, varom i 5 § 3 mom. förmäles, där det ej skett i kronans magasin, vid in- och utlastning å fartyg, eller i öppna bodar eller magasin, där handel och rörelse idkas. Brott, varom i 13 § 2 mom. sägs, må ej åtalas av annan än målsägande, där ej någon vid försäljning eller annan föryttring av livsmedel avytttrat ont för gott, mångt för omängt eller det, varuti han vetat fel vara, utan att sådant uppenbara.

Brott, som i 10 § sägs, må ej åtalas av annan än den, som brevet avsänt eller till vilken det skrivet är, eller av den, som äger, i vård haver eller emottaga skulle det, som eljest brutet eller öppnat blivit.

Brott, som i 8 § 1 mom. omförmäles, må ej åtalas, där ej av anledning, varom fråga är, blivit dömt till återgång av äktenskapet.

Ej må brott, som i 11 och 14 §§ sägs, åtalas av allmän åklagare, där ej brottet av målsägande till åtal angivits.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

14:o) Lag

om ändrad lydelse av 59, 60, 65, 67, 69 och 70 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 59, 60, 65, 67, 69 och 70 §§ utsökningslagen skola hava följande ändrade lydelse:

59 §.

Nu är gäldenär ej tillstädes, då utmätningssman sig infinner för att verkställa utmätning för fordran, som i 54 § avses; har underrättelse därom, att utmätning för fordringen är sökt, blivit efter ty i 60 § sägs meddelad, eller är anledning att gäldenären håller sig undan eller rest bort, förty att han väntar utmätning; då gånge förrättningen för sig

utan hinder av gäldenärens frånvaro; dock skall i ty fall hans make eller husfolk eller annan, som har egendomen i vård eller besittning, tillsägas att vid förrättningen närvara. Finnas ej de, varde närboende granne, som anträffas, tillsagd.

Kan ej utmätningen genast företagas, då utmätningssmannen för sådant ändamål sig inställt, och är fara att godset under tiden stiekes ur vägen; låte utmätningssmannen, där borgenären nödig kostnad förskjuter, vård hållas över godset, till dess utmätning kan ske.

60 §.

Underrättelse, varom i 59 § sägs, skall, för att anses giltig, meddelas gäldenären genom utmätningssman. Har underrättelsen, av utmätningssmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit gäldenären annorledes tillhanda eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivt sist dagen före utmätningen meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husedör; vare det ock giltt.

Skall utmätning ske å gäldenären tillhörig egendom, som finnes å annan ort, än där han har sitt hemvist, och ej blivt av gäldenären till utmätning uppgiven, bör underrättelse, varom nu är sagt, jämte uppgift å förrättningsstället meddelas så tidigt, att gäldenären kan sin rätt vid utmätningen bevaka; njute dock ej för sådant ändamål längre rådrum än åtta dagar.

Har gäldenären ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, där utmätning skall ske; vare underrättelse, som nu sagd är, ej av nöden.

65 §.

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören till ett värde av högst femhundra kronor, eller, där gäldenären icke är familjeförsörjare och ej heller har eget hushåll, högst tvåhundra kronor. Saknas utväg till nödortfigt uppehälle; då skall från utmätning undantagas av det förråd, som i huset finnes, vad till underhåll för en månad tarvas, eller, där tillräckligt förråd ej finnes, av penningar, som gäldenären innehar eller äger inestående i bank eller annan penninginrättning, så mycket som erfordras för anskaffande av det felande. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

67 §.

Gäldenärs inestående avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning eller inestående pension å rikets stat må icke utmätas, förr än gäldenären är berättigad att avlöningen eller pensionen lyfta; och skall, ändå att avlöningen eller pensionen är förfallen, därav från utmätning undantagas vad som erfordras till nödigt underhåll åt gäldenären, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn till nästa förfalldag. Är avlöningen eller pensionen lyftad, skall av penningar, som gäldenären innehar eller äger inestående i bank eller annan penninginrättning, undantagas motsvarande belopp.

Är i lag eller författning särskilt stadgat, att viss egendom ej må utmätas, eller är av Konungen för viss pensions- eller livränteanstalt förordnat, att därifrån utgående pension eller livränta ej må tagas i mät; lände det till efterrättelse.

Om införsel i avlöning, pension eller livränta är särskilt stadgat.

69 §.

Påstår annan sig vara ägare till lös egendom, som i gäldenärs bo finnes, men kan ej genast visa sin rätt, vare hans anspråk ej hinder för egendomens utmätande; bjuder han vid utmätningen sannolika skäl för anspråket; hänvise utmätningssmannen honom att sin talan efter stämning utföra, och må det utmätta godset ej säljas förr än tvisten om äganderätten blivit av domstol prövad; stämme dock han, som godset från utmätning freda vill, borgenären och gäldenären till domstol i orten, där godset finnes, inom tre månader, eller have sin talan mot borgenären förlorat. Kommer någon efter utmätningen med anspråk, som nu är sagt, vare det ej hinder för försäljningen, där ej överexekutor annorlunda förordnar. Varder den, som anspråket väckt, av överexekutor hänvisad att sin talan efter stämning utföra, åligge honom att inom tre månader därefter stämma vid äventyr, som förut är nämnt. Vill borgenär själv stämma, stånde det honom fritt.

Vad sålunda är stadgat skall ock äga tillämpning, då utmätning skall företagas hos make, som sammanbor med andra maken, och denne vill freda egendom.

70 §.

Om utmätning av lösören, som blivit sålda, men lämnats kvar i säljarens vård, gälle vad särskilt är stadgat. Om utmätning av gods, varom i 131 § sjölagen förmäles, vare lag som där sägs.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall vad äldre lag innehåller i fråga om utmätning i makars bo fortfarande lända till efterrättelse beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken är tillämplig.

15:o) Lag

angående ändrad lydelse av 16 § i lagen den 14 juni 1917
om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Härigenom förordnas, att 16 § i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta skall hava följande ändrade lydelse:

Belopp, som enligt denna lag innehållits till gäldande av underhållsbidrag, må ej utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld. Beträffande underhållsbidrag, som någon har att utgiva till sin make, skall dock vad nu stadgats äga tillämpning endast i det fall, att makarna leva åtskilda på grund av söndring eller efter vunnen hemskillnad.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

16:o) Lag

angående ändrad lydelse av 1 § i lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 14 juni 1917 om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket skall hava följande ändrade lydelse:

Den, som enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn eller adoptivbarn under sexton år, må ej avflytta från riket, med mindre han hos överexekutor i den ort, där han har sitt hemvist, ställt av överexekutor godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande, till dess barnet fyllt sexton år.

Vad sålunda stadgats skall äga tillämpning jämväl beträffande enskild försörjningskyldig, som enligt myndighets beslut är pliktig att till fattigvårdssamhälle utgiva bidrag till försörjning av barn eller adoptivbarn under sexton år; och skall i sådant fall vad i denna lag sägs om underhållsberättigad gälla fattigvårdssamhället.

Borgen må ej godkännas, med mindre den ingåtts såsom för egen skuld och, där borgesmännen äro flera, de borgat en för alla och alla för en.

Det åligger överexekutor att, där den underhållsberättigades hemvist är känt, till denne med posten avsända underrättelse därom att säkerhet blivit ställd.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

17:o) Lag

om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 1, 2, 3 och 29 §§, 15 kap. 1 och 3 §§ samt 25 kap. 1 § rättegångsbalken skola hava följande ändrade lydelse:

10 KAP.

1 §.

Vill man till annan kära, evad det är för gäld, eller i annat tvistemål, som dess person rör; låte då stämman honom till den rätt, därunder han sitt bo och hemvist haver: Barn, medan de hemma när föräldrar äro, lyda under den rätt, som fader; och tjänstehjon, där de sin tjänst hava. Den ingenstädes stadigt hemvist äger, sökes där han finnes, eller, om han utrikes är, där han senast inom riket var boende.

Utländsk man, som ej här i riket bo och hemvist äger, må, där ej för undersåte i visst främmande land är annorlunda särskilt stadgat, sökas å ort inom riket, där han anträffas, samt, så vitt angår förbindelse, som han här i riket ingått, eller gäld, som han under

vistelse i riket eljest ådragit sig, jämväl å ort inom riket, där honom tillhörigt gods finnes, eller där förbindelsen ingicks eller gälden uppkom.

Nu vill den stämde kära till honom igen, som stämma låtit, vare han ock skyldig vid samma rätt svara, där målen med varandra gemenskap hava.

2 §.

Yppar sig tvist om arv eller testamente efter den, som är död, eller, när han var gift, om bodelning mellan arvingarna och efterlevande maken, döme därom den rätt, där den döde skolat svara i mål, som rörde hans person.

Tvist, som i anledning av boskillnad, äktenskaps återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad uppstår om bodelning mellan makarna, tillhöre rätten i den ort, där mannen bör svara i tvistemål, som röra hans person, eller, om mannen ej är skyldig att i sådana mål svara vid svensk domstol, där hustrun svarar i sådana mål.

Finnes i mål, som i denna paragraf avses, ej behörig domstol, efter vad nu är sagt, varde målet upptaget av Stockholms rådstuvurätt.

3 §.

Sökas delägare i bo efter den, som är död, i sak, som boet rör, svare vid den rätt, där den döde skolat svara.

29 §.

Anhängiggöres vid underrätt mål, som rätten ej är behörig att upptaga, skall den, evad invändning göres eller icke, visa målet från sig i de fall, att

1. målet är av beskaffenhet att böra av annan myndighet än domstol eller av särskild domstol eller omedelbart av högre rätt upptagas, eller ock enligt lag eller särskild författning bör omedelbart av skiljemän prövas, eller

2. målet bör upptagas av viss underrätt, som ensam är behörig att det siag av mål handlägga, eller

3. mål, som blivit vid häradsrätt anhängiggjort, må allenast av rådstuvurätt upptagas, eller

4. tvist är om fast egendom efter ty i 14 eller 19 § sägs, eller målet är äktenskapsmål, eller tvist är om arv eller testamente efter den, som är död, eller, när han var gift, om bodelning mellan arvingarna och efterlevande maken eller om bodelning mellan makar i anledning av boskillnad, äktenskaps återgång, hemskillnad eller äktenskapsskillnad, eller

5. tvist är om utmätt lös egendom eller giltighet av lösöreköpsavhandling och den tvist enligt lag skall handläggas vid rätten i den ort, där godset finnes, eller

6. fråga, varom i målet tvistas, är av beskaffenhet att kunna utan föregången stämning upptagas vid domstol, eller

7. fråga är om ansvar eller annan påföljd för brott.

15 KAP.

1 §.

I brottmål, där efter lag straffarbete å brottet följa kan, svare den själv, som anklagad är. Åstundar han hjälp i rättegången, då tillåtes honom fullmäktig med sig hava. Målsman må ock den omyndiga i ty fall bistånd göra. I ringare brottmål och tvistemål må man genom laga ombudsman kära och svara; och skall huvudman ändock för rätta komma, när domaren det fordrar.

3 §.

Ej må någon fullmäktig vara i den sak, därmed han sig befattat i annan rätt, såsom domare, eller rättens betjänt, eller hos Konungens befallningshavande å ämbetets vägnar; ej den, som förr varit fullmäktig för vederdelomannen i samma mål; eller den, som är omyndig; ej heller den, vars make, fader eller svärfader, son eller måg, broder eller sväger, i rätten domare sitter. Ej må någon ledamot i överrätten, eller dess betjänt, som årlig lön njuter, låta bruka sig till fullmäktig där eller vid någon underrätt, som därunder lyder; ej heller må vid häradsrätt härads hövdingen eller någon, som i hans ställe är förordnad till domare, eller vid rådstuvurätt någon rättens ledamot fullmäktig vara; dock vare domare eller överrätts betjänt icke förment att vid rätt, som nyss är sagd, tala för skyldeman till och med syskonbarn, eller för omyndig, den han är målsman för.

25 KAP.

1 §.

Talan mot underrätts slutliga utslag i tvistemål av beskaffenhet att böra genom stämning anhängiggöras skall, där ej här nedan i 3 eller 5 § annorlunda stadgas, fullföljas efter vad.

Lag samma vare, där någon i konkursmål vill föra talan mot underrätts slutliga utslag rörande betalnings- eller förmånsrätt eller ackord eller klander av utdelningsförslag.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

De äldre bestämmelserna i 10 kap. skola fortfarande tillämpas beträffande mål, som redan är anhängigt, då den nya lagen träder i kraft.

Vad 25 kap. 1 § andra stycket enligt dess äldre lydelse innehåller angående fullföljd av talan rörande undanskiftande av egendom skall fortfarande äga tillämpning vid konkurs beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken är tillämplig.

18:o) Lag

om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden skall hava följande ändrade lydelse:

Över följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nämligen: ett över lagfarter med fång av fast egendom; ett över inteckningar i sådan egendom; ett över inskrivningar av tomträtt samt av fång till sådan rätt, inteckningar i tomträtt, inskrivningar av vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt så ock över inteckningar i vattenfallsrätt (tomträttsprotokoll); ett över äktenskapsförord; ett över förmyndares tillsättande och entledigande; samt ett över bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, och avhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen skall för varje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, ärendet rör, samt uti övriga protokollen för ärende, som angår inregistrering av bouppteckning eller bevakning av testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person, ärendet rör.

Vid rådstuvurätt skall, utom de protokoll nu sagda äro, föras särskilt protokoll över förlagsinteckningar. I det protokoll skall för varje ärende å brädden tecknas förlagsstagarens namn jämte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten, varest den drives.

Hos Stockholms rådstuvurätt varde ock särskilt protokoll fört över inteckningar i fartyg; och skall i det protokoll för varje ärende å brädden tecknas namnet å det fartyg, varom fråga är, samt det nummer, varunder fartyget blivit i fartygsregistret infört.

Har någotdera av de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

19:o) Lag

angående ändrad lydelse av §§ 9 och 10 i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming.

Härigenom förordnas, att §§ 9 och 10 i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming skola hava följande ändrade lydelse:

§ 9.

Nu vill efterlevande make, arvinge eller testamentstagare, sedan laga bouppteckning skett, säker vara, att icke okända fordringar sig yppa; äge då att hos rätten, varunder

den dödes bo i konkursmål hörer, begära kallelse å hans okända borgenärer. Var den döde gift, må kallelse sökas jämväl å den efterlevandes okända borgenärer vid den rätt, som har att upptaga fråga om hans försättande i konkurs. Då kallelse, varom nu är stadgat, sökes, skall sökanden ingiva förteckning på alla de borgenärer, som vederliga äro.

§ 10.

Då makar erhålla boskillnad eller till återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad dömes,

eller handelsbolag eller annat bolag, som, enligt vad särskilt är stadgat, allmänt kungjort varit, eller registrerad förening träder i likvidation eller försättes i konkurs,

eller myndig person varder under förmyndare ställd,
må ock i den ordning, som i 9 § sägs, kallelse å okända borgenärer sökas vid den rätt, varunder gäldenären i konkursmål hörer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken är tillämplig.

20:o) Lag

**om ändrad lydelse av 1, 2 och 6 §§ i förordningen den 16 juni 1875
angående lagfart å fång till fast egendom.**

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 6 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom skola hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Var som med äganderätt åtkommer fast egendom söke lagfart å fånget vid den rätt, varunder egendomen lyder. Hörer egendomen under flera rätter, skall med varje del lagfaras vid den rätt, varunder den del lyder.

Vad sålunda är stadgat avser jämväl den, vilken fast egendom tillfaller såsom fideikommiss.

Har vid bodelning fast egendom tillskiftats make, vare han ej pliktig söka lagfart å fånget, med mindre egendomen förut tillhört andra maken.

2 §.

Lagfart skall sökas å landet sist vid det lagtima ting, som infaller näst efter sex månader, och i stad inom tre månader sedan fånget skedde; dock att, i fråga om bolagsmans andel i bolags samfällda gods, skyldigheten att lagfara inträder först då bolagsmannens

andel utbrytes; och skall vid arv tiden för lagfarts sökande räknas, där för arvslottens bestämmande bodelning eller skifte erfordras, från det dylik förrättning hölls, men i annat fall från det boupppteckningen efter arvlåtaren avslutades.

6 §.

1 mom. Sökes lagfart på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att förre ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller 6 § giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande.

2 mom. Är lagfart sökt på grund av testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förr än det visas, att handlingen blivit ständande.

3 mom. Har ägare av hemman till annan överlätit del därav med viss till gränserna bestämd ägovidd att såsom hemmansdel ägas, må lagfart å sådan överlåtelse ej beviljas förr än ägostyckning å hemmanet blivit fastställd.

Lag samma vare beträffande sådan överlåtelse, som avser ägostyckning från lägenhet, vilken ej tillkommit genom avsöndring.

Å överlåtelse, varigenom jord eller annat från hemman eller lägenhet avsöndrats, må lagfart ej beviljas förr än fastställelse å avsöndringen meddelats.

4 mom. Har ägare av fastighet i stad därav till annan överlätit visst till gränserna bestämt område, som ej ingår i tomtindelning, må lagfart å fänget ej beviljas förr än fastställelse meddelats å avstyckning av det överlättna området.

Vad sålunda stadgats om stad skall ock gälla för samhälle å landet, för vilket skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

I fråga om lagfart på grund av giftorätt, som åtnjutes enligt äldre giftermålsbalken, skall förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse.

Vad i 6 § 1 mom. är stadgat skall ej äga tillämpning, om överlåtelsen ägt rum, innan denna lag trätt i kraft.

21:o) Lag

om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att 4 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom skall hava följande ändrade lydelse:

Finnes ej å handlingen bevittnat medgivande, som i 1 § sägs, och visas ej heller förhållande, som enligt 2 § till inteckning berättigar, varde inteckningsansökningen genast avslagen.

Sökes inteckning på grund av fastighetsägarens medgivande, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att ägaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till inteckningen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller 6 § giftermålsbalken sägs, eller att medgivandet ändock är gällande. Möter på grund av vad nu är sagt hinder för in-teckningens beviljande, varde ansökningen förklarad vilande; och åligge det sökanden att å landet sist å det ting, som infaller näst efter tre månader, och i stad inom tre måna-der visa, att hindret blivit undanröjt, vid äventyr att ansökningen eljest anses förfallen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fort-farande äga tillämpning, om medgivande till inteckning dessförinnan lämnats.

22:0) Lag

angående ändrad lydelse av 6 och 17 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt.

Häri genom förordnas, att 6 och 17 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inskrivning av tomt-rätt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt skola hava följande ändrade lydelse:

6 §.

Företer ej sökanden handlingar, som i 5 § sägs, så upprättade, som lag i vart särskilt fall föreskriver, eller finner rätten eljest uppenbart, att sökandens fång icke är lagligt, eller är ej inskrivning av tomträtten sökt, varde ansökningen avslagen.

Sökes inskrivning på grund av överlåtelse från annan, må ansökningen ej beviljas, med mindre det upplyses, att överlåtaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller 6 § giftermålsbalken sägs, eller att överlåtelsen ändock är gällande. Sökes inskrivning på grund av testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förr än det visas, att handlingen blivit ståndande.

17 §.

Vad här ovan i 1—3 samt 5—16 §§ är stadgat angående tomträtt skall, med undantag av bestämmelsen i 6 § andra stycket första punkten, äga motsvarande tillämpning i fråga om vattenfallsrätt. Den, som söker inskrivning av sådan rätt, vare pliktig att vid påföljd, som i 4 § sägs, ingiva protokoll vid lantmäteriförrättning, vartill upplåtelse-handlingen hänvisar, jämte styrkt kopia av den därvid upprättade karta.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall vad i 6 § andra stycket första punkten är stadgat ej äga tillämpning, om överlåtelsen ägt rum, innan denna lag trätt i kraft.

23:o) Lag

angående ändrad lydelse av 2 och 23 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 och 23 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Inteckning i tomträtt sökes hos den rätt, varunder tomten lyder; och skall den handling, på grund varav inteckning äskas, därvid i huvudskrift till rätten ingivas. Rätten låte handlingen eller den del därav, som ligger till grund för ansökningen, offentligen uppläsas och i tomträttsprotokollet införas.

Finnes ej å handlingen sådant medgivande, som i 1 § sägs, varde ansökningen genast avslagen.

Inteckning må ej beviljas, med mindre det upplyses, att tomträttshavaren ej var gift, eller det visas, att samtycke eller tillåtelse till inteckningen givits, efter ty i 6 kap. 4 eller 6 § giftermålsbalken sägs, eller att medgivandet till inteckning ändock är gällande. Möter på grund av vad nu är sagt hinder för inteckningens beviljande, varde ansökningen förklarad vilande; och åligge det sökanden att i stad inom tre månader och å landet sist å det ting, som infaller näst efter tre månader, visa, att hindret blivit undanröjt, vid äventyr att eljest ansökningen är förfallen.

Då inteckning blivit beviljad, teckne rätten bevis därom å fordringshandlingen.

23 §.

Vad här ovan i denna lag är stadgat om tomträtt skall, med undantag av bestämmelsen i 2 § tredje stycket, äga motsvarande tillämpning i fråga om vattenfallsrätt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fortfarande äga tillämpning, om medgivande till inteckning dessförinnan lämnats.

24:o) Lag

om ändrad lydelse av 26 § i lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker.

Häri genom förordnas, att 26 § i lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker skall hava följande ändrade lydelse:

Omyndig, som uppnått femton år, må utan särskild tillåtelse av målsman förfoga över egna medel, som han själv å motbok insatt. Medel, om vilka nu är sagt, må ej från sparbank utbetalas till målsman utan den omyndiges samtycke.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall i fråga om medel, som för gift kvinnas räkning inestå i sparbank, förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse, om äldre giftermålsbalken är tillämplig å makarnas förmögenhetsförhållanden.

25:o) Lag

om ändrad lydelse av 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning.

Häri genom förordnas, att 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning skall hava följande ändrade lydelse:

Barn av äkta makar, som vid barnets födelse äro medlemmar av samma främmande trossamfund, må i dess lära uppfostras. Äro föräldrarna vid barnets födelse medlemmar av skilda främmande trossamfund; äge föräldrarna bestämman, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras. Tillhör endera sådant trossamfund och den andre svenska kyrkan; då skall barnet i evangeliskt lutherska läran uppfostras. Har emellan makarna träffats avtal om deras barns uppfostran i evangeliskt lutherska läran eller främmande troslära, som en av makarna bekänner; vare sådant avtal gällande, så fram det blivit före äktenskapets ingående skriftligen upprättat och för vigselförrättaren uppvisat.

Då föräldrarna övergå från svenska kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må de bestämman, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras.

Tillkommer vårdnaden om barn allenast den ene av föräldrarna, skall vad i första och andra styckena är sagt om föräldrarna tillämpas angående den, som har vårdnaden.

Barn av föräldrar, som ej ingått äktenskap med varandra, må, där modern tillhör främmande trossamfund, i hennes troslära uppfostras. Övergår modern från svenska

kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må hon bestämma, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras. Varder fadern förordnad till förmyndare för barnet, skall vad nu är sagt om modern tillämpas beträffande fadern.

Hava vid adoption barnets föräldrar med adoptanten, eller, där barn adopterats av makar, med dessa avtalat, att barnet skall uppfostras i evangeliskt lutherska läran eller i främmande troslära, däri barnet enligt ovan givna regler må uppfostras; vare det avtal gällande, så framt det blivit skriftligen upprättat och till rätten ingivet, innan dess tillstånd till adoptionen meddelades. Finnes ej sådant avtal, skall, med motsvarande tillämpning av vad ovan är stadgat, barnet uppfostras som vore det adoptantens eller, där barn är adopterat av makar eller ena makens barn adopterats av den andre, makarnas gemensamma barn. Häves adoptivförhållandet, må, där barnet uppfostrats i främmande troslära, dess uppfostran fortgå i den lära, ändå att barnet, om adoptionen ej mellankommit, skolat uppfostras i annan.

Barn, som fyllt femton år eller blivit inom svenska kyrkan konfirmerat, må ej på grund av föreskrifterna i andra, fjärde eller femte stycket anses från svenska kyrkan skilt, utan gälle om sådant barn vad i 3 § stadgas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

26:o) Lag

angående ändrad lydelse av 2 § i lagen den 1 juni 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar.

Härigenom förordnas, att 2 § i lagen den 1 juni 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar skall erhålla följande ändrade lydelse:

Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 § skall iakttagas:

1. Främmande lag, som jämlikt 1 § skall tillämpas vid bedömande av makars inbördes förmögenhetsförhållanden, må ej här i riket åberopas emot tredje man, innan hos den rätt, som har att mottaga äktenskapsförord mellan makarna, blivit skriftligen angivet, att den främmande lagen skall äga tillämpning å makarnas inbördes förmögenhetsförhållanden. Sker sådan anmälan, i stad inom en månad och å landet senast å det ting, som infaller näst efter en månad, sedan äktenskapet ingicks, må den främmande lagen emot tredje man åberopas jämväl i avseende å tiden innan anmälan skedde.

Vid anmälan, varom i första stycket sägs, skall fogas bevis rörande mannens nationalitet vid tiden för makarnas giftermål. Vad i ärendet förekommit skall intagas i protokollet över äktenskapsförord, och varde jämväl i övrigt så förfaret, som i 8 kap. giftermålsbalken är stadgat beträffande äktenskapsförord, som avses i 1 § av samma kap.

2. Sluter svensk man eller svensk kvinna utomlands avtal med sin trolovade eller make om deras inbördes förmögenhetsförhållanden i äktenskapet, skall vad i 8 kap. giftermålsbalken är stadgat om upprättande och lagföljande av äktenskapsförord, som avses i 1 § av samma kap., lända till efterrättelse.

3. Avtal angående makars inbördes förmögenhetsförhållanden, som skall anses till formen giltigt, ehuru det ej upprättats och lagföljts på sätt i giftermålsbalken är sagt om äktenskapsförord, må ej här i riket åberopas emot tredje man, innan det blivit till rätten ingivet enligt vad om förord är stadgat. Är avtalet slutet mellan trolovade, och varder det till rätten ingivet, i stad inom en månad och å landet senast å det ting, som infaller näst efter en månad, sedan äktenskapet ingicks, må det emot tredje man åberopas jämväl i avseende å tiden före dess ingivande till rätten.

Då avtal, varom i första stycket sägs, till rätten ingivits, skall så förfaras, som i 8 kap. giftermålsbalken är stadgat beträffande äktenskapsförord, som avses i 1 § av samma kap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1921.

27:o) Lag

angående ändrad lydelse av 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Häri genom förordnas, att 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall hava följande ändrade lydelse:

Den envar avgiftspliktig åliggande pensionsavgift av tre kronor erlägges av gift man för hustru, och är fader ansvarig för erläggandet av sådan pensionsavgift för barn eller adoptivbarn under aderton år, som är hos honom mantalsskrivet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921.

28:o) Lag

angående ändrad lydelse av 18 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Häri genom förordnas, att 18 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag skall hava följande ändrade lydelse:

De i denna lag föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller gruvelägenhet skola ej äga tillämpning å förvärv genom bodelning, arv eller testamente.

Vad denna lag innehåller om inskränkning i rätten för bolag eller förening att förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift så ock att förvärva aktier i vissa bolag skall, såvitt angår svenskt bolag eller svensk förening, icke tillämpas i avseende å bankaktiebolag, solidariskt bankbolag, järnkontoret, sparbank, försäkringsbolag, sjukkassa, understödsförening eller annan försäkringsförening, aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden, eller förening med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att anskaffa livsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna, avsätta alster av medlemmarnas verksamhet, bereda bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1921; dock skall förut gällande lag fortfarande lända till efterrättelse beträffande förvärv genom giftorätt, som åtnjutes enligt äldre giftermålsbalken.

Stockholm den 14 maj 1920.

Med undersätlig vörndnad.